

**Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta**

Katedra křesťanské sociální práce

Charitativní a sociální práce

Barbara Oklešťková, DiS.

*Přínos komunity Cenacolo tak, jak ho vnímají její
členové*

Bakalářská práce

vedoucí práce: Mgr. Pavlína Jurníčková, Ph.D.

2016

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

.....

podpis

Ráda bych na tomto místě upřímně poděkovala všem, kteří mě podporovali při tvorbě mé bakalářské práce. Především vedoucí práce, Mgr. Pavlíně Jurníčkové, Ph.D. za upřímnost, podporu a podnětné rady. Své rodině a přátelům za slova povzbuzení a pochopení. A také respondentům, kteří se ochotně podělili o své zkušenosti s životem v komunitě Cenacolo.

DĚKUJI

Obsah

ÚVOD.....	5
1 Závislost	7
1.1 Charakteristika závislosti	7
1.2 Alkoholismus, užívání drog a jejich dopad.....	8
1.3 Sociální vyloučení	10
1.4 Rodina a závislost	11
2 Komunita	13
2.1 Charakteristika komunity	13
2.1.1 Terapeutická komunita	14
2.1.2 Svépomocné skupiny.....	15
2.2 Křesťanská komunita	16
3 Komunita Cenacolo	18
3.1 Matka Elvíra	18
3.2 Vznik komunity Cenacolo – mateřský dům.....	19
3.3 Vývoj komunity Cenacolo	20
3.3.1 Píliře metodiky.....	23
3.3.2 Zásady Komunity Cenacolo	24
3.4 Komunita Cenacolo a rodiny.....	25
3.5 Poslání komunity Cenacolo.....	26
3.6 Shrnutí.....	27
4 Metodologie.....	29
4.1 Hlavní výzkumná otázka.....	29
4.2 Metoda výzkumu	29
4.3 Metoda sběru dat	30
4.4 Technika sběru dat.....	30
4.5 Jednotka zkoumání	32
4.6 Otázky pro sběr dat.....	33
4.7 Průběh výzkumu	34

4.8	Popis respondentů.....	34
4.9	Limity výzkumu	37
5	Analýza a interpretace dat	38
5.1	Rodina	38
5.1.1	Kontakt s rodinou.....	38
5.1.2	Uvědomění si vlastních chyb, pocity viny a prosba za odpuštění	39
5.1.3	Proměna rodinných vztahů	40
5.2	Víra	41
5.2.1	Setkání s Bohem.....	41
5.2.2	Modlitba.....	42
5.3	Přátelství.....	44
5.3.1	Sdílení.....	45
5.3.2	Pravidlo upřímnosti.....	46
5.3.3	Otec Quirin	47
5.4	Znovuzrození.....	49
5.4.1	Izolace od vnějšího světa.....	49
5.4.2	Kompromisy	50
5.4.3	Změna vnitřních postojů.....	50
5.4.4	Zvýšení sebeúcty skrze pracovní terapii.....	51
5.5	Shrnutí.....	52
	ZÁVĚR.....	56
	Zdroje.....	58
	Použitá literatura.....	58
	Prameny	59
	Elektronické zdroje.....	59

ÚVOD

Předmětem zájmu mé bakalářské práce je představit blíže křesťanskou komunitu - Komunita Cenacolo – a zjistit, jak tato komunita ovlivnila mladé muže, kteří touto komunitou prošli.

S komunitou Cenacolo (KC) jsem se poprvé seznámila během poutě do Medjugorje v Bosně Hercegovině v roce 2010, kde v rámci programu pro poutníky byla zařazena také návštěva této komunity. Zde nám místní „klienti“, kterým se hovorově říkalo „chlapci“, vydávali svědectví o svých životech v závislosti a posléze v komunitě. Jejich příběhy i způsob práce s nimi v komunitě pro mě představovali velmi podnětné impulsy, kterými jsem se rozhodla zabývat hlouběji ve svém osobním životě i právě v rámci této bakalářské práce.

Většina lidí, se kterými jsem se dostala do kontaktu a kteří Cenacolo znají, se s touto komunitou seznámila právě tak, jako já, v Medjugorji. Popřípadě znají nějakého mladého muže či ženu, kteří v komunitě žili. U nás zatím komunitní dům Cenacolo není. Domnívám se, že povědomí o této komunitě je v odborné sféře české sociální práce velmi malé a proto bych i touto svojí bakalářskou prací chtěla přispět k jeho rozšíření.

O závislostech, jejich negativním vlivu na samotné závislé a jejich rodiny, které rozvrací, je všeobecně vysoké povědomí. Pro komplexnost své práce se tématu závislostí budu přece jen okrajově věnovat. Svůj hlavní zájem jsem se však rozhodla zaměřit přímo na samotné mladé muže, kteří v komunitě Cenacolo žili. Zajímá mne, co je do komunity dovedlo a jak dlouho zde pobývali, a protože v ČR zatím komunitní dům otevřen není, zajímá mne mimo jiné také, v jakém státě Evropy v rámci komunity, popř. mimo Evropu, pobývali.

Hlavním cílem mé bakalářské práce je lépe porozumět tomu, v čem nebo jak vnímají členové komunity Cenacolo, kteří touto komunitou prošli, její přínos nebo hlavní pozitiva, jaké byly klíčové uzly pobytu a co jim bylo oporou.

Má práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a empirickou. Teoretická část je členěna do 3 kapitol. V první kapitole uvádím základní informace o závislosti, jejím vlivu na člověka a na rodinu. V další kapitole popisuji, co znamená pojem komunita a následně ve třetí kapitole představuji křesťanskou komunitu Cenacolo, její zakladatelku, samotný vznik, vývoj a poslání ve snaze hlouběji porozumět podmínkám, ve kterých se proces změny v životech mladých lidí odehrává.

Druhá část bakalářské práce je empirická. Cílem výzkumného šetření je pomocí hloubkových kvalitativních rozhovorů s jednotlivými členy, kteří prošli pobytem v komunitě Cenacolo lépe porozumět tomu, v čem nebo jak vnímají její přínos nebo hlavní pozitiva, jaké

byly klíčové uzly pobytu a co jim bylo oporou. Pro výběr respondentů jsem zvolila metodu záměrného výběru s cíleným vyhledáváním mladých mužů, kteří mají společnou zkušenost závislosti s převážně víceletým pobytem v KC.

I když v celém procesu probíhajícím v rámci komunity Cenacolo nenajdeme profesionálního sociálního pracovníka, přesto tato problematika se sociální prací úzce souvisí. Komunita je otevřená mladým lidem, kteří se ocitli na okraji společnosti, popř. se již stali sociálně vyloučenými a nacházející se ve stavu těžké závislosti, která ničí je samotné i jejich rodiny. Proces, kterým lze tuto destrukci zastavit anebo dokonce odvrátit a proměnit v budoucnost bez závislosti na alkoholu, automatech či návykových látkách, je jistě hoden naší pozornosti.

Věřím, že získané poznatky mohou být přínosné sociálním pracovníkům, etopedům, speciálním pedagogům, rodinným terapeutům. Nebo rodinám, které prožívají zkušenost závislosti rodinného příslušníka, ale například i farním společenstvím a všem, kteří se o tuto problematiku zajímají, popř. s touto cílovou skupinou pracují. Je dobré mít k dispozici další možné řešení závislosti či beznaděje mladého člověka nacházejícího se v těžké životní situaci, které nabízí komunita Cenacolo. Věřím, že svědectví poskytnutá těmito mladými muži (data získaná z rozhovorů) mohou být povzbuzením a nadějí pro všechny nacházející se v podobné obtížné životní situaci, pro ty, kdo z ní hledají východisko.

1 Závislost

Vzhledem k tomu, že mladí lidé přicházející do Komunity Cenacolo mají většinou mnohaleté zkušenosti s nějakým typem závislosti, z důvodu svého životního stylu byli v mnoha oblastech ohroženi sociálním vyloučením a negativní jevy, které s sebou závislost přináší, měla široký dopad na celé jejich rodiny, rozhodla jsem se tuto první kapitolu věnovat problematice závislosti, sociálního vyloučení a následků rizikového způsobu života na fungování rodiny.

Pojem závislost je v posledních letech stále častěji skloňovaným termínem a této problematice je věnováno hodně pozornosti. Nejznámější formy závislosti jsou spojeny s pojmy jako alkoholismus, drogy, lékové závislosti – zde se jedná o látky návykové, gamblerství - hráčství na automatech, počítačích, mobilních telefonech, pornografii, sexu, závislost na sociálních sítích apod., a zde se jedná o tzv. nelátkové závislosti.

1.1 Charakteristika závislosti

Dle Preslové (2012) se o závislostech na návykových látkách mluví jako o chronickém a neustále se vracejícím psychickém onemocnění. Pro reálný život jsou však mnohem důležitější škodlivé dopady užívání drog na podstatné oblasti žití člověka jako jsou vztahy, práce, studium či zdraví. Tyto mohou nastat podstatně dříve, než se závislost plně rozvine. To, že jedinec užívá návykovou látku, neznamená vždy komplexní rozvoj závislosti. Její vývoj může být v rozličné časové ose, odvíjející se od četnosti užívání látky. Preslová zde píše o tzv. bio-psycho-sociálním modelu vzniku závislosti, který je ovlivněn „osobnostními dispozicemi, užším a širším sociálním kontextem a okolím, frekvencí užívání, genetickými predispozicemi a v neposlední řadě i samotnou užívanou látkou. Preslová dále uvádí, že nejrozšířenější je v dnešní době užívání alkoholu a tabáku, se všemi zdravotními, sociálními i finančními důsledky. Ale výrazné je i zneužívání léků na zklidnění ze zdravotních důvodů ve všech věkových a sociálních kategoriích, které může vést k psychické i fyzické závislosti už po několika měsících, kdy tolerance na lék rychle stoupá. V takovém případě je nutné, aby odvykací kúra probíhala pod dozorem lékaře, protože tento stav může být život ohrožující.

1.2 Alkoholismus, užívání drog a jejich dopad

Dle Roys a Scratchley (1996, s. 8) je alkoholismus definován jako chronické primární onemocnění nebo porucha, charakterizovaná určitou ztrátou kontroly nad požíváním alkoholu, spojené s návykem nebo závislostí. Dochází také k narušení všech důležitých životních funkcí, například: v oblasti zdraví, práce, rodiny, přátelství, spirituality popř. to mohou být problémy se zákonem.

Závislost může být psychická nebo fyzická. Psychická závislost je návyk¹. Nepohodlí jedince, je-li zbaven alkoholu, či neschopnost sám najednou skončit s pitím, jsou vlastními příznaky alkoholismu, i když fyzicky tuto potřebu nevnímá. Fyzická závislost z počátku poukazuje na znaky zvýšené tolerance k alkoholu, buněčné adaptace na drogu až abstinenci příznaky. Člověk potřebuje fyzicky pít, aby mohl fungovat (Roys a Scratchley, 1996, s. 8).

Alkoholismus lze rozdělit na primární a sekundární. O primárním alkoholismu hovoříme jako o základní patologii bez ohledu na příčinu, jedná se o tzv. základní alkoholismus. Sekundární odkazuje na alkoholismus jako na příznak jiného onemocnění, takový nazýváme termínem reaktivní alkoholismus. Jakákoli psychopatologie může být příčinou alkoholismu, nebo ji naopak může způsobovat účinek alkoholu na mozek (Roys a Scratchley, 1996, s. 9).

Radimecký (podle Kalina, 2003, s. 25) uvádí: „Užívání drog poškozuje zdraví a kvalitu života nejenom uživatelům drog a jejich blízkých, ale v důsledku negativních zdravotních, sociálních, ekonomických a bezpečnostních dopadů, které s užíváním drog souvisejí, ohrožuje i zdravý vývoj celé společnosti. Užívání drog představuje závažné riziko: změny základních životních hodnot, oslabování vůle, narušování mezilidských vztahů a rozklad rodin, ohrožení pořádku ve městech, veřejného zdraví a bezpečnosti, nárůst společenských nákladů obecně.“

Pokorný a kol. (2003, s. 78) rozděluje drogy na měkké drogy, jejichž účinek je pouze mírně aktivizující a zároveň utěšující na duševní rozpoložení (např. marihuana, hašiš) a na tvrdé drogy, které působí rychle a prudce, explozivně na duševní rozpoložení (např. kokain, heroin, pervitin, crack).

Počáteční důvody k užívání drog mohou být u jedinců rozdílné, většinou s představou krátkodobého užití. Časem však nastává situace, kdy již nemohou drogu přestat brát a zde nastává stav závislosti. Preslová (2012) uvádí: „závislý člověk postupně ztrácí schopnost žít

¹ Návyk představuje splnění kritérií drogové závislosti, avšak bez 2. kritéria, čili v případě návyku se nedostavuje tzv. abstinenci syndrom (Pokorný a kol. 2003, s. 79).

normální život – pečovat o sebe, starat se o blízké, radovat se, pracovat, studovat, udržovat vztahy s jinými lidmi než s uživateli návykových látek.“

Pro určení diagnózy drogové závislosti musí být u jedince naplněna daná kritéria, která je nutno popsat. Každá závislost začíná pokusem, zkouškou či experimentem, po kterém může či nemusí nastat fáze užívání. Její délka může být rozličná a k závislosti vůbec dojít nemusí. Až následně dochází k jejímu vlastnímu vývoji, kdy se u jedince objeví, jak uvádí Pokorný a kol. (2003, s. 78):

Nutkové tendence pokračovat v užívání drogy a současně snaha získat drogu jakýmkoli prostředky.

Tendence zvyšovat dávku drogy.

Fyzická a psychická závislost na účincích drogy (není-li podána, dostavuje se tzv. abstinční syndrom označovaný rovněž jako odvykací syndrom, slangově „absták“).

Preslová (2012) k těmto kritériím ještě přidává: upřednostnění drogy před všemi zájmy i povinnostmi (ztráta původního životního stylu, orientace na shánění látky a následné užití), obtíže v kontrole užívání látky, a to pokud jde o začátek, ukončení nebo množství (neznáme takzvanou míru), pokračování v užívání i navzdory jasným škodlivým následkům na zdraví. Častým jevem ve spojení s uživateli drog je konflikt se zákonem, buď z důvodu krádeží a podvodů, které využívají pro získání prostředků na nákup drogy, nebo trestná činnost zaměřená přímo na nedovolenou výrobu a držení omamných a psychotropních látek a jedů. K této trestné činnosti se vztahuje také distribuce návykových látek, či například ohrožení života nebo majetku způsobené pod vlivem těchto látek. Jako příklad lze uvést řízení motorového vozidla pod vlivem alkoholu a jiných návykových látek.

Fáze závislosti na droze s sebou přináší neschopnost s užíváním přestat a pokusy o abstinenci jsou většinou zklamáním sebe sama a končí návratem k užívání. Člověk ztrácí kontrolu nad svým vlastním životem a dostává se do izolace. V této fázi je většinou žádoucí odborná pomoc. Aby závislý takový krok udělal, musí se nacházet ve stavu, kdy to špatné v jeho životě, co mu přinesla droga, dalece převáží její pozitivní účinky. Pod tíhou okolností pak přichází na řadu léčba, která otevírá nové obzory a motivaci ke změně. Je to proces, který trvá dlouhou dobu a abstinence je naprostou nutností, aby se život vyvíjel dobrým směrem. Jedná se o cestu náročnou, stojící velké úsilí a ne vždy je napoprvé úspěšná. (Preslová, 2012).

Vyrovnat se se závislostí je velmi těžké a jen ojediněle to někdo dokáže úplně sám. Počet závislých je v dnešní době opravdu vysoký a stále roste. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti při Úřad vlády České republiky v roce 2014 realizovalo

omnibusové šetření Prevalence užívání drog v české populaci, včetně sběru dat v rámci Evropského šetření o zdraví (European Health Interview Survey, EHIS), jehož cílem bylo zjistit zkušenosti oslovených lidí nad 15 let s vybranými nelegálními návykovými látkami. Meziročně došlo k opětovnému mírnému nárůstu celoživotní zkušenosti s nelegální drogou. Byl zaznamenán další nárůst míry prevalence užívání konopných látek ve věkové skupině 15–19 let, včetně nárůstu aktuálního užívání konopných látek do vyššího věku dotazovaných. Dle prevalenčních odhadů problémového užívání drog v ČR došlo k největšímu nárůstu v posledních 10 letech v Praze, v kraji Ústeckém, Jihočeském, Libereckém a Vysočina. Počet problémových uživatelů meziročně narůstá. V roce 2004 byl tento počet 30 tisíc, o deset let později počet odhadovaných uživatelů 47 tisíc (Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti, 2014, s. 43, 77).

1.3 Sociální vyloučení

Termín sociální vyloučení je v současnosti používán v různých oblastech lidských činností. Můžeme se s ním setkat hlavně v praxi sociálních pracovníků a v celém spektru sociální sféry, ale také například v politice, sociologii apod. Lidé sociálně vyloučení jsou ti, kteří se ocitli na okraji společnosti. Např. na ulici, bez finančních či jiných prostředků, které by jim zajistily důstojné živobytí.

Lidé, kteří se potýkají s nějakým typem závislosti, jsou vysokou mírou ohroženi sociálním vyloučením nebo jsou už za sociálně vyloučené osoby považované (Gabal Analysis & Consulting, 2006, s. 9).

Sociální vyloučení je odrazem nerovnosti jednotlivců nebo celých skupin obyvatelstva spolupodílejících na životě společnosti. Tato nerovnost je výsledkem nedostatku příležitostí pro všechny, kteří mají zájem spolupodílet se na životě společnosti, ale zároveň jsou k tomu zneschopňováni, což vede k jejich izolaci a odtržení od společnosti. Jedná se především o omezení přístupu ke zdrojům jako je bydlení, zaměstnání, vzdělání, zdravotní péče a sociální ochrana. Pojem sociálního vyloučení je spojen s vyloučením z účasti na životě společnosti, čili ztrátou sociálního místa ve společnosti (Kotýnková, 2000, s. 94). Takový člověk není schopen se plnohodnotně zapojit do společnosti.

Někteří autoři se domnívají, že příčinou sociálního vyloučení jsou osobnostní charakteristiky jedinců. Jiní autoři hledají příčinu sociálního vyloučení v sociálně ekonomických, strukturálních a institucionálních fenoménech, jako je selhání pracovního trhu, sociálního státu, instituce rodiny a komunity (Mareš, 2008, s. 9).

Závislost v podobě alkoholismu, narkomanie či gamblerství jsou považovány za jeden z možných projevů sociálního vyloučení. K dalším projevům sociálního vyloučení se řadí např. nízká míra vzdělanosti, ztížený přístup k legálním formám výdělečné činnosti, chudoba a závislost na sociálních dávkách, špatné hygienické poměry a s tím související horší zdravotní stav, životní strategie orientované na přítomnost, lichva a tzv. rychlé půjčky, rizikový životní styl, zvýšené riziko stát se pachatelem nebo obětí trestné činnosti apod. (Gabal Analysis & Consulting, 2006, s. 9).

Zákon o sociálních službách (Zákon č. 108/2006 Sb.) mimo jiné vymezuje pro své účely také pojmy jako je nepříznivá sociální situace a sociální vyloučení. Nepříznivá sociální situace je definována jako „oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením. Sociálním vyloučením zákonodárci míní „vyčlenění osoby mimo běžný život společnosti a nemožnost se do něj zapojit v důsledku nepříznivé sociální situace.“

1.4 Rodina a závislost

Jedinec v každém věku potřebuje přirozené sociální prostředí pro svůj zdravý rozvoj. Dle zákona č. 108/2006 Sb. je tímto prostředím rodina a sociální vazby k osobám blízkým, domácnost osoby a sociální vazby k dalším osobám, se kterými sdílí domácnost, a místa, kde osoby pracují, vzdělávají se a realizují běžné sociální aktivity.

Ztotožňuji se s představou o rodině Jana Pavla II., který říká, že vztahy mezi členy rodinného společenství by měly být „poznamenány a řízeny požadavkem nezištného sebeobětování, které u všech členů a u každého jednotlivého respektuje a podporuje osobní důstojnost jako jediné rozhodující měřítko hodnot.“ Z těchto parametrů podle něj roste „srdečná přichylnost a setkání v rozhovoru, nesobecká ochota pomoci a velkorysá vůle sloužit druhým i hluboce pociťovaná vzájemnost.“ Rodina se tak stává „nenahraditelnou školou společenského chování, příkladem a podnětem k širším mezilidským vztahům ve znamení úcty, spravedlnosti, dialogu a lásky“ (Jan Pavel II., 1981).

Pokud vnímáme hodnotu rodiny, jak ji představuje Jan Pavel II., pak jasně vidíme, že přítomnost drogy základní rodinné pilíře narušuje a devastuje. Dle Roys a Scratchley (1996, s. 142) potřebuje rodina alkoholika/závislého pomoc stejně, nebo i více než alkoholik, neboť

může být nemocnější než on sám. Autoři uvádí, že je již známo, že je marné rehabilitovat alkoholika, pokud se vrací do rodinného prostředí, které je stále nemocné.

Kliment (2007, s. 66 – 67) zdůrazňuje, že na problém závislosti by mělo být nahlíženo jako na problém zasahující a ovlivňující všechny členy rodinného systému. Zároveň říká, že každý rodinný systém je jedinečný a proto ti, kdo se rodinám se závislým členem snaží odborně pomoci, by se měli snažit rodinu nejprve individuálně poznat, porozumět fungování jejího systému a pak teprve volit způsoby pomoci. Podle autora je žádoucí zaměřit se nejenom na tíživé životní problémy vztahující se k závislosti, ale také na oblasti, témata, která jsou závislostí jednoho z členů relativně ušetřena, a tedy zabývat se nejen tím, co rodinu rozděluje, ale také to, co ji i navzdory krizím stále drží pospolu.

V rámci terapie by se pomáhající měli vyvarovat vzbuzování nereálných očekávání u jednotlivých členů, že po ukončení terapie se situace v rodině výrazně oproti minulosti promění. v případě vysokých očekávání totiž dochází pouze ke zklamání a negativním odezvám (Kliment, 2007, s. 67).

Je zřejmé, že mladí se zkušeností nejistoty, vyrůstající v rozvrácené rodině či v rodině postrádající rodinné teplo, lásku a sounáležitost, prožívají beznadějnou potřebu společenství, uvnitř kterého by našli své nejnítěrnější já a hodnoty dávající životu smysl a strukturu (Vanier, 1997, s. 17).

2 Komunita

V rámci této kapitoly bych ráda charakterizovala pojem komunita, abychom lépe pochopili, z jakých východisek komunita Cenacolo při vytváření svého specifického prostředí vychází. Dále se budu věnovat tématu terapeutických komunit a svépomocných skupin, neboť na těchto metodách práce je komunita Cenacolo vybudována. Na konci této kapitoly nastíním některé zásadní znaky křesťansky orientované komunity, protože faktor duchovního a náboženského života hraje v komunitě Cenacolo stěžejní roli.

2.1 Charakteristika komunity

Z mé absolventské práce (Oklešťková, 2016) jsem zde vybrala několik důležitých momentů k fenoménu komunita. Pojem komunita nelze jednoznačně definovat, neboť má více významů, které se v průběhu času proměňovaly (Gojová, 2006, s. 7). Autoři, kteří se tématem sociální komunitní práce zabývají, charakterizují komunitu různě.

Dle Blumera (1987, podle Navrátil, 2001, s. 131) má komunita v sociální práci především dva významy. Prvním je teritoriální komunita, která označuje lidi žijící na geograficky vymezeném místě, v lokalitě různého rozsahu - od sousedství po stát, či Evropskou unii. Velikost zde nehraje žádnou roli. v druhém případě je to zájmová komunita, kdy se jedná o určité společenství, skupinu lidí se společnými zájmy. Mohou to být například postižení, etnické menšiny či senioři. Z výše uvedeného popisu je patrné, že teritoriální komunita může obsahovat nesčetně zájmových komunit, které se mohou navzájem prolínat.

Slovník sociální práce definuje komunitu takto: „Společenství lidí žijících či kooperujících v jedné instituci nebo v jedné lokalitě. Pokud je komunita subjektem práva, může jít o společenství soukromoprávní nebo veřejnoprávní (obecní). v ještě širším významu se výraz používá pro komunikující společenství profesionální a zájmová (např. komunita sociálních pracovníků), tyto komunity dnes díky pokročilým komunikačním technologiím nevyžadují stálé kontakty tváří v tvář. Komunita má svou atmosféru, své způsoby komunikace, svou hranici, která je více nebo méně propustná vůči okolí. Místní komunita uspokojuje potřebu blízkosti, intimity, rozšířeného domova. Lidstvo žilo po většinu svého vývoje v malých, intenzivně spolupracujících společenstvích, jež se v moderní době fragmentovala do komunit, které mají jen jeden nebo několik znaků archaické komunity“ (Matoušek, 2008, s. 92).

Dle Hartla (1997, s. 35) je komunita také místem, kde člověk může získávat emocionální podporu, ocenění a praktickou pomoc v každodenním životě.

P. Jarvis v mezinárodní encyklopedii (Hartl, 1997, s. 24) uvádí třicet čtyři titulů zahrnujících slovo komunita. Autor definuje komunitu v těchto pěti primárních okruzích:

1. Komunita je skupina lidí, kteří žijí nebo pracují společně.
2. Komunitu představuje jakákoli geografická oblast, v níž lidé žijí.
3. Lidé v této geografické oblasti nejen žijí, ale jsou ve vzájemné interakci.
4. Okruh definic říká, že jde o vzdělávací činnost skupiny lidí, kteří se vzdělávají mimo zdi školské instituce.
5. Jde o ideální uspořádání lidí, kteří žijí a pracují v dokonalé harmonii.

Tato definice odpovídá popisu komunity z let dávno minulých, kdy spolu lidé žili a pracovali ve vzájemné pospolitosti, harmonii a ve vzájemné interakci, ještě před obdobím industrializace a urbanizace. v dnešní době individualismu a anonymity sídlišť, zvláště ve velkých městech, jsme vzdáleni harmonickému a pospolitému životu naší společnosti v komunitách.

Scott Peck (podle Hartl, 1997, s. 29) uvádí, že komunita je čímsi více než souhrnem částí, individuálních členů. Pro vytvoření komunity je rozhodující ochota k soužití. Členové musejí navázat vzájemné vztahy. Tímto se postup, kterým se skupina lidských bytostí stává komunitou, realizuje jako zákonitý proces. Předpokladem budování komunity je dobrá vzájemná komunikace. Kropotkin (podle Hartl, 1997, s. 164) uvedl již v roce 1902, že spolupráce je pro člověka základním mechanismem přežití, a že sociální instinkt vede lidi k tomu, aby si pomáhali. Myslím si, že právě nedostatek komunikace mezi lidmi je v dnešní době velkým problémem. Nefunguje-li komunikace, dochází k vzájemnému odcizení a nelze tak budovat vztahy, které jsou pro společenství nezbytné. Domnívám se, že právě toto může být jedním z důvodů, proč je tak těžké realizovat komunitní sociální práci.²

2.1.1 Terapeutická komunita

Nedostatečné naplnění sociální potřeby komunikace může být jedním z důvodů, který vede k tomu, že se lidé uchylují k různým závislostem, například na návykových látkách, ve snaze tuto vnitřní prázdnotu nějakým způsobem zaplnit. Jedním z možných způsobů řešení problému závislosti na návykových látkách je pobyt v terapeutické komunitě, což Kratochvíl (2006, s. 251) popisuje jako „způsob organizace léčebné instituce nebo oddělení, kdy se cíleně podporuje spoluúčast pacientů na řízení, na plánovaných společenských aktivitách a na

² v rámci své absolventské práce jsem realizovala výzkum, který se zabýval tím, do jaké míry sociální pracovnice využívají modely komunitní práce. Ačkoli jsem některé z nich identifikovala jako užívané, ukázalo se, že v organizacích zaměřených na cílovou skupinu seniorů je využívána především individuální sociální práce.

léčbě.“ Komunita Canacolo se nejvíce podobá charakteristice „terapeutické komunity“ neboli léčebnému společenství.

Dle Hartla (1997) lze terapeutickou komunitu charakterizovat jako určitou teoretickou koncepci, anebo jako léčebnou metodu. v širším pojetí znamená terapeutická komunita specifickou formu organizace léčebné instituce. Ruší se tradiční autoritativní organizace záměnou za otevřenou komunikaci všech členů instituce včetně pacientů a jejich podílu na spolurozhodování a podílení se na léčbě. Pacienti již nejsou pasivními příjemci léčby, ale stávají se aktivními činiteli ve své léčbě. Takto se zvyšuje léčebné působení a lze jej považovat za léčbu prostředím. v užším pojetí hovoříme o léčebné metodě jako přístupu využívající dynamiku malé skupiny i většího společenství, ale na přestavbě osobnosti pracuje jak pacient sám, tak malá skupina i celá komunita.

2.1.2 Svépomocné skupiny

Dle Hartla (1997, s. 164) jsou důležitým prvkem v rámci terapeutických komunit dobrovolné svépomocné organizace, které jsou reakcí na každodenní životní těžkosti, a patří ve světě k nejrychleji rostoucím formám pomoci. Mezi příčiny tohoto nárůstu patří i změny v tradičnějších skupinách naplňujících lidské potřeby v nedávné minulosti. Dochází k nárůstu neúplných rodin, stěhování se daleko od původní rodiny a přátel, ale podstatný vliv na tyto změny má i zaměstnanost matek. To vede k přetrhání přirozených rodinných a přátelských svazků, a způsobuje mezeru, kterou lidé mají potřebu zaplnit. Změna hodnot tak způsobila snížení významu určitých tradičních skupin sloužících k uspokojování společenských potřeb (tamtéž, s. 164-165).

Kansaští psychologové (podle Hartl, 1997, s. 176) provedli analýzu zvukových záznamů z několika sezení svépomocných skupin a došli k překvapivému zjištění, že naprostou převahu má v komunikaci předávání informací a zvláštní důležitost má osobní sebe-odkrytí. Jako překvapivé ale příjemné uvedli zjištění, že jen v malé míře se výroky vztahovaly k podpoře a soucitu. Tím stěžejním prvkem úspěchu svépomocných skupin se však jeví jejich schopnost přijmout každého člověka, zapojit jej co nejniterněji do dění a mít hluboké pochopení to, co bylo skryto v nitru každého z nich (Hartl, 1997, s. 177).

Mezi nejznámější svépomocnou skupinu patří hnutí Anonymních alkoholiků³ (AA), založené v roce 1935 v USA Billem W. a doktorem Bobem, kteří si navzájem pomohli zůstat střízliví (Hartl, 1997, s. 165). Toto hnutí je významnou součástí i naší společnosti.

Hartl (1997, s. 166) dále uvádí dělení svépomocných skupin, kdy odborníci na univerzitě v Kalifornii provedli průzkum a pak tyto skupiny rozdělili do čtyř skupin - pro fyzické a duševní choroby, pro změnu návykového chování, pro překonání krize spojené s náhlou změnou a skupiny určené pro přátele a příbuzné osob s duševními problémy. Podstatou propojení všech těchto skupin je svépomocný étos: „*získávat pomoc z toho, že si pomáháme navzájem.*“ Skupina přijímá každého člověka i s jeho stigmaty, nikdo nemusí skrývat, je-li narkoman či má rakovinu apod. Sdílí se s ostatními členy a každý pomáhá každému.

Toto dělení skupin jsem zde uvedla záměrně, jelikož tzv. páteční kluby a sobotní kolokvia přátel KC jsou právě svépomocnými skupinami - viz výše označené jako skupiny pro změnu návykového chování - které pomáhají samotným závislým, jejich rodinným příslušníkům a přátelům na cestě změny od závislosti k abstinenci a na cestě k životu.

2.2 Křesťanská komunita

Clark (2009) uvádí, že základní křesťanská komunita je křesťanským prostředím, které může uspokojit základní potřeby svých členů v oblasti křesťanského života. Jako taková je nejmenší sebe-dostačující jednotkou křesťanského života. v ní členové nacházejí zdroj, z něhož mohou čerpat pravidelně vše potřebné k pravému křesťanskému životu. Autor zde dále vysvětluje, že komunita nevzniká tím, že se soustředí pozornost na její vytvoření, ani přesvědčováním lidí k odevzdání se komunitě jako takové. Ta vzniká jako „vedlejší produkt“, jako výsledek zasvěcení se něčemu, co je pro určitou společnost společné (Clark, 2009)⁴.

Komunita musí mít vždy na prvním místě jednotlivce, je zde pro ně a pro jejich růst. Krása a jednota tohoto společenství vyzařuje díky světlu a lásce každého z nich. Pokud tomu je naopak, a cílem je zabránit člověku v myšlení, odosobnění, ztrátě vlastního vědomí, včetně

3 V roce 1988 dvacátého století se v Československu uskutečnila první uzavřená mezinárodní setkání AA a na jaře téhož roku v Praze první otevřené mezinárodní setkání. 14. prosince 1989 byla oficiálně založena česká skupina AA pod názvem „Serenity Group“. Více na: <http://www.anonymnialkoholici.cz/o-nas/historie-aa-cr.pdf>

4 Více na: <https://sleepy.signal.cz/0901/stephen-b-clark-budovani>

osobní svobody vedoucí k jednotnému vědomí skupiny, jedná se o manipulaci až tzv. vymývání mozků. Základem takové jednoty je strach. Pravá komunita dává člověku možnost zachovat si „hluboké tajemství své bytosti“, bez toho, aby se o ně dělil nebo je dokonce musel vydat ostatním (Vanier, 1997, s. 30). Jak Vanier⁵ píše (1997, s. 31): „Jsou Boží dary, utrpení, prameny inspirace, které nesmějí být vydány celé komunitě. A každému musí být umožněno prohlubování jeho osobního vědomí a duchovního života. (...) Láska je silnější než strach.“

Bonhoefferův aforismus (podle Vanier, 1997, s. 30): „Ten, kdo miluje komunitu, ničí komunitu, ten, kdo miluje bratry, buduje komunitu.“

Sdílení, spolupráce a modlitba jsou důležitými prvky v životě komunity. Aby vše správně fungovalo, je nutné dodržovat přesný časový harmonogram. Každý zná své pracovní povinnosti, za které je odpovědný ostatním členům. Sdílení je v komunitě pramenem spolupráce vycházející ze vzájemné lásky, pocitu povolání ke společnému životu a směřování k jednotnému cíli (tamtéž, s. 32-33). Podle Vanier (1997, s. 33) je to uznání, „že jsme jedno tělo, jeden lid vyzvaný Bohem být pramenem lásky a míru. Více se uskutečňuje mlčením než slovy, více slavením než prací. Je to zkušenost otevřenosti a důvěry, která pramení z hlubin bytí. Je to dar Ducha svatého⁶.“

V neposlední řadě je nutno podotknout, že komunita je místem, které odhalí hranice člověka, jeho slabosti, strachy i sobectví, nenávisť, závist, zablokovanost, frustraci a další stinné stránky jeho osobnosti ukryté hluboko v nitru. Vyrovnat se s takovým poznáním je velmi těžké a někteří lidé nejsou schopni jej přijmout, tyto skutečnosti popírají a snaží se je skrýt nebo ignorovat. Stává se, že komunitu i opustí, přeruší veškeré vazby na ni, popř. přikládají tyto stinné stránky a viny ostatním členům komunity. Pro mnohé to však znamená šanci se v bezpečném prostředí lásky, naslouchání a hlubokého pochopení s těmito vnitřními hrůzami a hlubokými ranami vyrovnat. Až zjištění, že jsme Bohem nekonečně milováni, člověku pomůže „začít pozorovat tyto rány a nakonec je i přijmout.“ Vlastní zkušenost Boha v modlitbě i láskyplné přijetí v komunitě dává každému prostor postupně akceptovat sami sebe, se vším, co je nám vlastní. I přes veškerá zranění lze v lásce růst, stát se otevřenějším vůči svému poslání a spolupodílet se na něm. Komunita se tak stává „místem osvobození a růstu“ (Vanier, 1997, s. 34-35).

5 Jean Vanier, doktor filozofie a zakladatel komunity Archa, ve které žijí a pracují mentálně postižení lidé spolu se svými asistenty (Vanier, 1997)

6 Duch svatý je jedna z osob nejsvětější trojice, téže podstaty s Otcem i Synem (Katechismus katolické církve, 1995, čl. 685), je od nich neoddělitelný (KKC, 1995, čl. 689).

3 Komunita Cenacolo

V této kapitole bych se ráda podrobněji věnovala samotné Komunitě Cenacolo, křesťanskému společenství, které je otevřené mladým lidem, kteří se ocitli na okraji společnosti převážně z důvodu závislosti na návykových i nenávykových látkách. K těmto prvním třem podkapitolám, není-li uvedeno jinak, jsem použila knihu *Objímat vyhaslá srdce: Příběh komunity Cenacolo/ Matka Elvíra* (Petrozzi, 2014).

3.1 Matka Elvíra

Za zrodem komunity Cenacolo stojí řádová sestra všemi nazývána Matka Elvíra, vlastním jménem Rita Agnese Petrozzi (*1937). Matka Elvíra pochází z početné věřící rodiny, vyrůstala v chudobě, když otec narukoval do války, přestěhovala se celá rodina do místa jeho působiště. Otec však měl velké potíže s alkoholem, které nezvládal. Maminka byla náročná a silná žena, která učila děti solidaritě, obětavosti, jednotě, společné modlitbě a víry v Boží svatý kříž. Když byla v práci – pracovala jako zdravotní sestra, musela se Elvíra starat o své sourozence, otce i celou domácnost. Dle Elvíry byl její otec prvním ubohým, kterého musela přijmout a milovat, a kterému musela prokazovat službu. Byl její univerzitou, kde se učila milovat a všem s důstojností sloužit. „*Miluješ-li, přestaneš se stydět*“ (s. 15-17).

V devatenácti letech opustila svou rodinu, aby následovala silné volání stát se řeholnicí. Rodina s tím nesouhlasila, ale touha stát se nevěstou Pána Ježíše byla silnější. 8. března 1956 tedy vstoupila jako novicka do kláštera Borgaro Torinese k Sestrám milosrdné lásky svaté Jany Antidy Thouretové, kde přijala jméno Elvíra, což znamená silná žena. Zde strávila 28 let. Postupně v ní sílila touha pomáhat mladým lidem, žijícím na okraji společnosti, které vídala na ulicích, a kteří se ze zoufalství uchýlili k alkoholu a drogám, aby otupili svoji prázdnotu. Cítila jejich úzkost a výkřiky bolesti, volání o pomoc. Opakovaně žádala své představené o povolení pracovat s mládeží, ale protože neznala tuto problematiku a neměla v této oblasti žádné zkušenosti ani vzdělání, povolení nedostala. Musela být, a také byla velmi trpělivá. Průběžně ale získávala zkušenosti s neúspěšnou léčbou závislostí v civilní oblasti. Několik let čekala, modlila se, trpěla s velkou nadějí a důvěrou, dokud nedostala ke svému dílu, které se rodilo v jejím srdci, požehnání (s. 19-20).

Matka Elvíra (2011, s. 29): „*Nikdy mě nenapadlo modlit se za to, abych mohla někomu přednášet, neučila jsem se číst a studovat, abych mohla někoho učit. Mým životem je láska, sebe darování se těmto mladým lidem, dar mé radosti, a to všechno proto, že jsem dala Bohu své ano.*“

Matka Elvíra nám v praxi představuje lásku tak, jak ji popsal ve „Velepísni Lásky“ sv. Pavel z Tarsu ve svém prvním listě Korintským: „Láska je trpělivá, laskavá, nezávidí, láska se nevychloubá a není domýšlivá. Láska nejedná nečestně, nehledá svůj prospěch, nedá se vydráždit, nepočítá křivdy. Nemá radost ze špatnosti, ale vždycky se raduje z pravdy. Ať se děje cokoliv, láska vydrží, láska věří, láska má naději, láska vytrvá. Láska nikdy nezanikne“ (1 Kor 13, 4-8).

3.2 Vznik komunity Cenacolo – mateřský dům

Komunita Cenacolo byla založena 16. července 1983 na svátek Panny Marie Karmelské v italském městě Saluzzo, jehož zástupci poskytli sestře Elvíře zdarma opuštěný polorozpadlý dům na kopci. Společně se sestrou Aurélií ze stejného řádu a bývalou učitelkou Nives se s nadšením daly do práce na domě a jeho okolí. Podmínky, ve kterých zpočátku žily, byly dost nuzné – spaly na zemi, téměř nic nevlastnily. Vystačily si s duchovním bohatstvím – láskou, solidaritou – které se projevovalo navenek úsměvy i slzami. Důležitým zdrojem, ze kterého sestry čerpaly sílu, byla modlitba. Sestra Elvíra se den za dnem postupně učila naslouchat Božímu hlasu, nechat se jím proměňovat a vést (s. 26).

Název komunity - Cenacolo vzešel od jednoho kněze, který zde krátce působil a doprovázel mladé lidi. Elvíra toužila po jménu, které by vystihovalo propojení s Pannou Marií a tento název její přání plně vystihl. Cenacolo znamená Večeřadlo. Dle KKC (209, 211) je to místo, kde v Jeruzalémě Ježíš kolem sebe shromáždil apoštoly právě tu noc, kdy byl zrazen, a slavil s nimi poslední večeři, při které ustanovil eucharistii (viz adorace³), která se stala jádrem křesťanského společenství a skrze ni se církve stává církví. Elvíra uvádí, že ve Večeřadle se po Ježíšově smrti společně s apoštoly, uzavřené a plné strachu modlila Panna Maria. „Sestupuje Duch Svátý a apoštolové se proměňují v odvážné svědky. Dveře, ze strachu zavřené, se otevírají dokořán odvaze a radosti ze svědectví.“ (Petrozzi, 2014, s. 26)

Krátce po té, co se do domu nastěhovaly, přicházeli první mladí muži hledající naději, toužící po životě. Elvíra popisuje, jak jednou přicházel k bráně smutný, zklamaný, nešťastný a osamělý muž. Šla mu naproti a přivítala jej slovy: „*Očekávala jsem Tě, konečně jsi tady.*“ Muž byl těmito slovy velice dojat a později vyprávěl, že nikdy nepoznal rodiče, vyrůstal po ústavěch a nikdo jej nikdy nemiloval. Byl plný hněvu a bolesti. Toho dne cítil poprvé, že ho má někdo rád, cítil se jako syn přijatý svou matkou. Věta: „Konečně jsi tady“, se tak stala jakýmsi symbolem přivítání nově příchozích. Ať formou gest, chování či je vyřčena ústy. Matka Elvíra vypráví: „*Na počátku to nebylo lehké. Bylo nutné se všemu naučit. Někdy*

nastaly dramatické okamžiky a my viděli i peklo, které měli v srdcích, sílu zla, která je drtila. Viděli jsme to! Ale to způsobilo, že jsme byli ještě vytrvalejší v modlitbě a přesvědčení o lásce Boží. Bylo tomu tak: potřebovali Boží lásku, a nejenom náš soucit, naše pravidla, naše hranice. Potřebovali Boha!“ (s. 38).

Společnými silami a s pomocí přátel byl mateřský dům komunity Cenacolo postupně rekonstruován. Proměnou však neprocházela jen dům, ale i jeho obyvatelé při této velmi náročné práci s modlitbou na rtech. Podstatné nebyly drogy, ale život v lásce, v pravdě, ve společenství. Víra byla tím stěžejním prvkem, aby se nebáli, měli naději, důvěru a trpělivost vše odevzdat Bohu. Komunita nebyla otevřena pouze závislým, ale všem mladým lidem, postrádajícím smysl života, žijícím v nudě a nejistotě. Když Elvíra přemýšlela co skutečného a trvalého mladým nabídnout, vzpomněla si: „...s modlitbou jsem byla schopná znovu zažehnout naději, pozvednout hlavu, opět uvěřit, že zítra to zvládnou. A oni sami mi to potvrdili, že tohle je skutečně ta cesta, kterou se mají vydat. Žádali mě, abych je naučila modlitbě, abychom společně kráčeli po té stezce, která již pomohla mně a mnohým přede mnou a která nyní může pomoci i jim.“ (s. 35).

„Narkomani, kteří vstupují do KC, jsou pro tento svět mrtví, a v komunitě se s Boží pomocí děje zázrak vzkříšení“ (Komunita Cenacolo, nedatováno).

3.3 Vývoj komunity Cenacolo

Vedle proměn pozorovatelných navenek, kterými Komunita Cenacolo prošla, je neméně důležitý také její vnitřní vývoj. Podstatnými obměnami prošlo zvláště ustanovení pravidel.

V prvních letech bylo například chlapcům dovoleno kouření, tak jako to bylo zvykem v jiných komunitách. Jeden ze zlomů v životě komunity nastal v roce 1986, když si Elvíra při jedné pouti do Medjugorje uvědomila, že autoritu, kterou má využívat pro tyto mladé lidi, musí použít v pravdě a s vnitřní silou od začátku do konce. Po návratu požádala chlapce o odpuštění, za to, že jim dostatečně nedůvěřovala ze strachu, aby netrpěli a ponechala jim možnost kouřit cigarety. Od toho dne je zde přísný zákaz kouření. Všichni chlapci cigarety odevzdali a společně je spálili na zahradě. Kdo chtěl, mohl odejít s tím, že se může kdykoliv vrátit zpět. Neodešel nikdo, až za pár dní jeden chlapec, který se cigaret nedokázal vzdát, po čase se však vrátil (s. 36-37).

Z počátku si také mohli ti, kteří zde byli už delší dobu vyrazit ven. Nejdříve vycházky zvládali dobře, ale když se příště vrátili opilí a poprali se, uvědomila si Elvíra, že toto není správná cesta. Sami chlapci jí potvrdili, že nejsou na svobodu připraveni, a že nedokážou

překonat pokušení, která na ně za branami komunity číhají. Společně s modlitbou překonávali nástrahy života a vzájemně se od sebe učili. Nebylo pro všechny podmínkou, aby se modlili, ale postupně se sami zapojovali k adoraci⁷ a společné modlitbě. Cítili se pak lépe a vnímali změny na sobě i ostatních (s. 37-38).

O Vánocích v roce 1984 na slavnost Narození Krista byla otevřena první kaple. Kaplička je velmi důležitým prvkem v životě komunity, je vždy to první, co se v novém komunitním domě buduje. „*Toto byl začátek přítomnosti lásky a uzdravení, které mají být první přítomné v každém z našich domů.*“ Živá přítomnost Ježíše v Eucharistii se tak stala srdcem komunity (Komunita Cenacolo – Matka Elvíra, nedatováno, s. 88).

V roce 1985 byl v Itálii otevřený druhý dům KC, v následujících letech vznikaly další domy jak v Itálii, tak v zahraničí. v listopadu roku 1986 vyšlo první číslo komunitního časopisu „Vzkříšení“. Vydavatelem jsou sami chlapi z komunity a posláním časopisu, který vychází do dnes, je šířit naději do rodin (tamtéž, s. 88).

V roce 1994 byl v Itálii otevřen první komunitní dům pro dívky na místě, kde byl původně dům pro chlapce. v témže roce byl otevřen i komunitní dům na Floridě v USA či ve Francii. Komunita se dále rozrůstala do zemí Evropy i za její hranice. Po návštěvě Brazílie (1997) se zde matka Elvíra rozhodla otevřít misijní komunitní dům pro děti z ulice, který byl první v Jižní Americe (Sekanina, s. 43-44). v tomto roce má KC 23 domů, ve kterých žilo přibližně 600 mladých, a každým dnem tento počet narůstal. Prvotním cílem komunity není práce sama o sobě, ale je prostředkem k uschopnění člověka k službě druhým s největší láskou. KC je zaměřena na odhalování základních hodnot: přijímání druhého člověka, podíl na jeho utrpení a také vlastní zkušenost křesťanského života. Mladí zde zůstávají nejméně tři roky. V průběhu těchto let se jim dostává pomoci k uvědomění si svých problémů, ale i svých možností. To jim pomáhá odhalit hodnotu poctivé práce a smyslu pro zodpovědnost. Vychází tak najevo, že práce je pro závislé vlastně pracovní terapií, zaměstnávající jejich vůli i fantazii, které zničily drogy. Členové komunity se zabývají celou škálou pracovních činností. Od zemědělských a stavebnických prací, přes chov zvířat, výrobu nábytku, ikon a umělecké tvorby, tiskem knih, novin, časopisu Vzkříšení, až k pracím domácím. Komunita je zcela nezávislá a nespolupracuje s žádnou veřejnou institucí. Žije z vlastní práce (Barbarič, 1999, s. 102-104).

⁷ Adorace – katolíci věří, že Ježíš je ve svátosti eucharistie přítomen tajemným, avšak skutečným způsobem. Chléb, který je během mše svaté proměněn v tělo Ježíše Krista katolíci uchovávají ve svatostánku a během tzv. eucharistické adorace, kdy jej vystaví na oltář, živě přítomného Krista uctívají a klanějí se mu (YOUCAT (2011, čl. 216 – 218).

Barbarič (1999, s. 104) dále uvádí: „Vše je odevzdáno Boží prozřetelnosti, která používá osoby s citem pro problémy mladých. Důraz je kladen na rodinný styl života a na úsilí vybudovat v mladých lidech člověka, osobnost silnou a svobodnou bez jakéhokoli otroctví“. Mladí jsou vychováni k úctě k životu ve všech jeho formách, ke smyslu pro společenství a k podstatě mezilidských vztahů, víře ve vlastní budoucnost a chuť do života. Dalšími cíli jsou naučit mladé dialogu, smíření a schopnosti podělit se s druhými o všechno, co člověk má a prožívá (Barbarič, s. 104). Komunita se v dalších letech postupně stále více rozrůstala a přizpůsobovala se potřebám mladých lidí, kteří toužili po změně ve svém životě. Otvírala se pro dívky, potom pro páry - vznikl tzv. noviciát párů, z kterých se později zrodily první misionářské rodiny, dále pro matky s dětmi. Vznikly také tzv. smíšené domy a domy, kde jsou celé rodiny (Petrozzi, 2014, s. 64, 75).

30. května 1998 na svátek Seslání Ducha svatého byla Komunita Cenacolo církví oficiálně uznána jako „Soukromé sdružení věřících“ Saluzzským biskupem, kterým byl v té době Mons. Diego Bona. Tento akt definitivně potvrdil 8. prosince 2005 současný biskup Saluzza Mons. Guisepe Guerrini (s. 92-93).

U příležitosti jubilejní poutě celé komunity Cenacolo do Říma 16. února 2000 chtěl Svätý otec Jan Pavel II. živě povzbudit úsilí jejích členů a řekl: „*Drazí, papež je s vámi, oceňuje vaše dílo a provází vás svou modlitbou. Neztrácejte odvahu tváří v tvář těžkostem. Ať je kříž vaší oporou a ať od Krista, ukřižovaného a vzkříšeného, stále čerpáte podnět, abyste tak byli svědky naděje ve společnosti*“⁸ (s. 94).

II. vatikánský koncil a pokoncilní magisterium rovněž věnovaly zvláštní pozornost skupinovým formám účasti na životě církve a prokazovaly vůči nim hlubokou úctu a uznání. Papež Jan Pavel II. (2000, s. 46) zdůraznil potřebu „rozvíjet nejrůznější sdružení, jež ve formách tradičních i nových, jakými jsou církví uznaná hnutí, dodávají církvi života schopnost, která je Božím darem a přináší opravdové jaro Ducha svatého“. Rovněž Benedikt XVI. tvrdil, že církevní hnutí a nové komunity „jsou darem od Pána, jsou vzácným zdrojem k obohacení celého křesťanského společenství prostřednictvím svých charizmat“⁹ (s. 94).

16. července 2009 byla Komunita Cenacolo dekretem Papežské rady pro laiky uznána všeobecnou církví jako „Mezinárodní sdružení laiků“. Podle článku 134 Apoštolské

8 Generální audiece v „Insegnamenti di Giovanni Paolo II“, 2000, s. 200 (podle Petrozzi, 2014).

9 v „Insegnamenti di Benedetto XVI“, 2008, s. 811 (podle Petrozzi, 2014, s. 94).

konstituce Pastor bonus o římské kurii a kánonu 322 Kodexu kanonického práva, rozhoduje Papežská rada pro laiky o:

1. Uznání komunity Cenacolo jako mezinárodního soukromého sdružení věřících s právní subjektivitou podle kánonů 298-311 a 321-329 Kodexu kanonického práva.

2. Schválení Stanov výše zmíněného sdružení, řádně ověřených tímto dikastériem a uložených v jeho archivech, a to na období *ad experimentum* pěti let.

Tento dekret byl schválen ve Vatikánu 16. Července 2009, na svátek Panny Marie Karmelské, v den šestadvacátého výročí založení komunity Cenacolo. Podepsán kardinál Stanislav Rylko (předseda), Josef Clemens (sekretář), (s. 95).

V roce 2010 biskup Saluzza Mons. Guisepe Guerrini oficiálně ustanovil „Sestry Misionářky vzkříšení“ jako Veřejné sdružení věřících, které vzešlo z řad dívek a žen z KC.

Barbarič (1999, s. 104) dále uvádí: „Vše je odevzdáno Boží prozřetelnosti, která používá osoby s citem pro problémy mladých. Důraz je kladen na rodinný styl života a na úsilí vybudovat v mladých lidech člověka, osobnost silnou a svobodnou bez jakéhokoli otroctví“. Mladí jsou vychováni k úctě k životu ve všech jeho formách, ke smyslu pro společenství a k podstatě mezilidských vztahů, víře ve vlastní budoucnost a chuť do života. Dalšími cíli jsou naučit mladé dialogu, smíření a schopnosti podělit se s druhými o všechno, co člověk má a prožívá (Barbarič, s. 104).

3.3.1 Pilíře metodiky

Komunita Cenacolo je postavena na třech základních pilířích. Na modlitbě, práci a přátelství. Život v komunitě je velmi náročný hlavně pro ty, kteří byli otroky látkových i nelátkových závislostí, postrádali životní cíl a neměli ani vzor v rodině. Náročnost pobytu spočívá hlavně v dodržování režimu, což je pro závislého člověka problém.

Ti, kteří vstupují do komunity s upřímnou touhou najít pravý smysl svého života, jej také nalézají. Jeden z důvodů je, že jsou zde lidé (jinak zdraví, bez psychických problémů), kteří mají za sebou již kus této cesty a jsou tzv. „v obraze“. Mají svoji osobní zkušenost a dokáží pochopit, co ten druhý prožívá, když cítí, že ho nikdo nemá rád, nenachází žádné uznání a není nikdo, kdo by vyslechl jeho starosti i radosti, jeho názory (Komunita Cenacolo, nedatováno). Každý nově příchozí je svěřený chlapci, který se stává jeho tzv. „andělem strážným“, je s ním dvacet čtyři hodin denně a uvádí ho do života komunity. Doprovází ho v každé situaci, je podporou a přítelem v prvních těžkých chvílích, chrání ho v momentech, kdy je zlo silnější. Pomáhá mu řešit vše, co je potřeba (KC, s. 62).

Základní a stěžejní modlitbou v komunitě je modlitba svatého růžence, kterou se všichni společně modlí ráno (radostný), v poledne (bolestný) a večer (slavný) s touhou, aby se skrze srdce Panny Marie stal Ježíš součástí jejich každodenního života a zároveň mu mohl odevzdat ten svůj (Comunita Cenacolo, (2011b).

Členové komunity, kteří se v každodenním životě komunity soustředí na sebehledání ve spolupráci s ostatními, závislími i nezávislími, jsou přibližně dvaceti národností. Cenacolo je sice komunita křesťanská, ale vstup do ní není podmíněn tím, aby byl člověk věřící. Přijímání jsou všichni mladí lidé, kteří chtějí a jsou ochotní akceptovat program komunity. Možnosti, jak se závislostí zbavit není mnoho, ale jsou. Jednou z variant je právě pobyt v komunitě Cenacolo (Komunita Cenacolo, nedatováno).

3.3.2 Zásady Komunity Cenacolo

Tyto zásady nevytvořila sestra Elvíra, ale vytvořili si je sami chlapci - narkomani. Protože závislý nejlépe ví, jak pomoci závislému.

Jestliže na někom vidíš, že dělá něco špatně, musíš mu to říct.

Nepomlouvat, nemluvit zle o druhém.

Nebýt negativní „to je hrozná práce“, „to je zase zima“. Neztěžovat si, nenadávat, ale být pozitivní.

Nesedět při práci, ani se neopírat. Stále mít nějakou činnost, neflákat se, nezašívát se!

Nemít ruce v kapsách.

Nemluvit hrubě, nepoužívat vulgární slova, neříkat sprosté vtipy.

Neplivat.

Nejíst mimo společné jídlo, při práci pít jen vodu.

Nebavit se příliš o droze, jaké to bylo apod., o věcech z ulice.

Neoblékat se do černého a nenosit trička se zlými nápisy.

Zákaz porno časopisů, zákaz jiných časopisů a novin, kromě katolicky zaměřených.

Nesmí se vytvářet partikulární přátelství nebo skupinky, neseparovat se, ale bavit se se všemi (svědectví M. podle Sekanina, 2011. 78-79).

Deset zakázaných slov:

1. Nemám chuť.
2. Mě se to netýká.
3. Nelíbí se mi to (neopodstatněná kritika).

4. Necítím se na to - ve smyslu „nechci přijmout službu“ -, „necítím se na práci-.“
5. Nejde mi to, nesedí mi to, nevyhovuje mi to - nevzdávat dílo předčasně.
6. Jsem unavený, nemůžu - učit se překonávat únavu.
7. Nemůžu, nevzdávat předem - z lenosti (tamtéž, s. 79-80).

3.4 Komunita Cenacolo a rodiny

Způsoby, jakým se mladí dozvídají o komunitě Cenacolo jsou různé. Některým tuto informaci zprostředkují rodiče, jiným přátelé, kněz, známí nebo úplně cizí lidé, anebo ti, kteří komunitou již prošli, tzv. exovci apod.

Prvním kontaktem mladých a jejich rodin s komunitou jsou tzv. páteční kluby. Aby závislý mohl do komunity vstoupit, musí jeho rodina, nebo alespoň jeden rodinný příslušník tento klub třikrát navštívit. Mohou přijít i přátelé či známí závislých, kteří jim chtějí pomoci. Samozřejmě, jestliže jedinec rodinu nemá, anebo chce svoji situaci řešit sám, je v klubu také vítán. v České republice komunitní dům zatím není, nejbližší komunitní dům sv. Cyrila a Metoděje je v Kráľovej při Senci na Slovensku. Na páteční kluby a sobotní kolokvia je potřeba jezdit do Piešťan (Komunita Cenacolo, nedatováno).

Páteční kluby jsou otevřeny pro všechny. Jsou vedeny zkušeným manželským párem, jehož dítě je v komunitě, a těmito kluby rovněž prošel - pod záštitou zkušeného odborníka pana Ivana, který se klubů pravidelně účastní. Příchozí jsou seznámeni s tím, jaký život komunita nabízí, a co se očekává od rodičů. Tímto očekáváním je úzká spolupráce. Například jakým způsobem mají rodiče se synem mluvit, kam až zajít v jednání s ním, aby situaci ještě nezhoršovali apod. Sami si tak také mohou uvědomit tvrdou realitu a mnohé aspekty závislosti jejich dítěte. Účastní jsou i rodiče, kteří již mají s komunitou svoji vlastní zkušenost a mohou se o ni s ostatními podělit. Pokud se rodina a závislý rozhodnou pro komunitu, musí začít dodržovat velmi přísná pravidla, která uvádím v příloze. v rámci přípravy ke vstupu do komunity absolvují rodiče i závislý sobotní kolokvia. Jednu skupinu tvoří závislí, ta je vedena dvěma chlapci ze slovenského komunitního domu v Kráľovej při Senci. A druhou skupinu tvoří rodiče či přátelé zájemců. v průběhu kolokvií kdy jsou mladí připravováni na vstup do KC, je potřeba, aby žili podobným způsobem jako v komunitě. Minimální příprava trvá přibližně dva měsíce. Je velmi důležité, aby rodiče byli v průběhu této fáze jednotní a neuhýbali z požadavků komunitou nastavených. Mladý bojující se závislostí musí vědět, že jejich nedodržení, byť jen jedenkrát, má radikální řešení, kterým je například vyhození z domu na týden. Jedině toto je cesta k úspěchu, i když velice tvrdá a bolestivá pro obě strany.

Rodiče již nesmí ustupovat! Nesmí se nechat manipulovat chováním závislého, které by mohlo zničit jak rodinu, tak jeho samotného (Sekanina, 2011, s. 51-54).

Ve svědectvích závislých bývá často slyšet, že si spolu s rodiči nepovídali. Neudělali si na sebe čas nebo se i báli jedni druhých. Takové situace vnesly do života rodiny neupřímnost a potřebu lhát, následně pak docházelo ke zkreslování situací anebo jejich zastírání (Barbarič, 1999, s. 106). V takových situacích je dále dle Barbariče (1999, s. 106) v rodině a ve společenství „ohrožen společný život a láska a vkrádá se smrt a nenávist, která působí rozvratně a zavádí na špatnou životní cestu“.

Po vstupu do KC komunita nepracuje pouze se závislým, ale po celou dobu pobytu spolupracuje právě i s jejich rodinami v rámci výše uvedených svépomocných skupin. Matka Elvíra říká rodičům: „*Největší silou pro záchranu vašeho dítěte je vaše obrácení, to, že budete jednotní pro jeho záchranu. Obrácení rodiče – zachráněné děti*“. Mladí lidé často cítí vůči svým rodičům nenávist, hněv, odmítnutí či odsouzení. Jsou hluboce zraněni na duši a nezhojené rány se staly vstupní branou pro působení zla. Jdou-li však vpřed s modlitbou a objeví odpuštění, vnímají změny v životě rodičů, „nenávist se mění v porozumění, vzájemné obviňování v pravdivé poznání sebe samých. Naučí se odpouštět i prosit o odpuštění.“ Časem jsou mladí schopni vidět, jak byli namyšlení, prudcí a nespravedliví ke svým rodičům. Při společném setkání jsou pak schopni je prosit o odpuštění. Jsou to velké chvíle plné slz, objetí, usmíření, znovuzrození rodin (Petrozzi, 2014, s. 40).

Důležitým prvkem v životě komunity jsou spolu s rodinami členů také její přátelé. Jsou to všichni lidé, kteří se po setkání s komunitou nebo jejími členy stali její nedílnou součástí a nějakým způsobem se nezištně podílí na její službě a poslání, i když v komunitě nežijí. Forma této pomoci má mnoho podob. Ať se jedná o poskytování lidských či profesionálních schopností, finančních prostředků, věcných darů, modliteb nebo konkrétních skutků (Comunita Cenacolo, (2011b, s. 47).

3.5 Poslání komunity Cenacolo

Dle Barbariče (1999, s. 102) je posláním komunity Cenacolo uschopnění mladých lidí k službě druhým s největší láskou a zaměřením na odhalování základních hodnot (viz výše).

Postupem času se někteří chlapi, kteří již byli uzdraveni, začali na Elvíru obracet s potřebou konat víc, vrátit to, co dostali, naučit se milovat a odevzdat část svého života těm, kteří jsou zoufalí a potřebují pomoc. Tito „znovuzrození“ chlapi se stali prvními misionáři

komunity Cenacolo, kterým se říká misionáři: „služebníci lásky.“ Někteří takto jako dobrovolníci komunitě věnovali několik let, jiní se rozhodli darovat celý svůj život (s. 70-71). Zakládají nové komunitní domy v mnoha zemích světa, nejen pro mladistvé a dospělé, ale např. i pro malé opuštěné děti z ulice v zemích Jižní Ameriky a Afriky, aby jim poskytl „nezištnou a trvalou lásku rodin, zasvěcených osob, dobrovolníků, kteří je milují, slouží jim, vychovávají je, pomáhají jim, aby mohli znovu objevit a zažít krásu života“ (s. 73-74).

Dalším způsobem, jak svědčit o Božím světle a milosrdenství se stal hudební recitál mladých lidí z komunity s názvem: „Z temnot ke Světlu“, kdy prostřednictvím tance, zpěvů, svědectví, dekorací apod. předávají poselství o svém znovuzrození. Následovalo mnoho dalších recitálů a biblických muzikálů, na náměstích a v kostelech Evropy i ve světě, ve kterých členové KC takto svědčí o velikosti Pánova milosrdenství a o radosti z víry (s. 71). Sama jsem se několika takových recitálů zúčastnila, například na Dni otevřených dveří slovenského komunitního domu v Kráľovej při Senci (2014), nebo v rámci ročníku (2012) „Česká republika pro Ježíše“ v Břežanech u Znojma. Silným zážitkem bylo zhlédnutí biblického muzikálu Credo v rakouském přírodním amfiteátru St. Margarethen (2014), který je zatím největším hudebním projektem KC. Ještě bych ráda zmínila, že členové komunity poskytují besedy i ve školách nebo v rámci dalších vzdělávacích aktivit pro děti a mládež jako jsou například táborové pobyty apod.

Komunita Cenacolo je velkou rodinou s otevřenou náručí, dnes má přes 60 domů po celém světě: Itálie, Bosna Hercegovina, Francie, Španělsko, Portugalsko, Chorvatsko, Polsko, Anglie, Irsko, USA, Rakousko, Rusko, Slovensko, Slovinsko, Argentina, Brazílie, Mexiko, Peru, Afrika – Libérie (Komunita Cenacolo, nedatováno). Aby se lidé z jednotlivých domů a z jednotlivých států mezi sebou dorozuměli, je - vzhledem k tomu, že KC byla založena v Itálii - tzv. „úředním jazykem“ italština. Proto je nutné, aby se všichni tento jazyk průběžně naučili (Sekanina, s. 121).

3.6 Shrnutí

Než přejdeme k výzkumné části mé bakalářské práci, ráda bych na tomto místě shrnula svůj dosavadní myšlenkový postup.

V rámci teoretické části jsem se nejprve zabývala tematikou závislosti, včetně problematiky sociální vyloučení, kterým jsou tito mladí lidé často bezprostředně ohroženi, protože jsem pokládala za stěžejní popsat zdroj tíživé situace mladých mužů, kteří se do KC dostávají, neboť právě snaha pomoci mladým mužům, kteří trpěli pod tíhou své závislosti,

neschopni s touto svojí životní situací cokoli udělat, byla prvotním impulsem sestry Elvíry k založení této komunity.

Dále jsem se věnovala teoretickým konceptům, na základě kterých se KC vyprofilovala, jako je fenomén terapeutické komunity, křesťanské komunity či svépomocných skupin.

Ve třetí kapitole jsem se snažila představit Komunitu Cenacolo, její zakladatelku italskou řeholní sestru Elvíru, důvod, který ji vedl k založení této komunity a některé zásadní události z průběhu jejího vývoje, včetně poslání a spolupráce s rodinami závislých a dalšími příznivci KC. Tento soubor faktů byl založen na informacích „zvnějšku“, které jsou oficiální a běžně dostupné.

V následující praktické části své bakalářské práce bych se ráda zaměřila na hlubší poznání komunity, tentokrát „zevnitř“, a to prostřednictvím rozhovorů s mladými lidmi, kteří s komunitou mají vlastní osobní zkušenost, kterou načerpali během několikaletého života v ní. Domnívám se, že právě skrze jejich autentické výpovědi budeme moci lépe porozumět jejímu významu, přínosům, které má pro samotné její členy.

4 Metodologie

Tato část bakalářské práce se zabývá výzkumným šetřením s cílem zjistit, jaký je přínos komunity Cenacolo pro její členy, kteří touto komunitou prošli. Teoreticky zde vymezují, jak je výzkum nastaven. Rozpracovávám metodu výzkumu, jeho techniku, jednotku výzkumu a otázky pro sběr dat. Dále dokumentuji průběh výzkumu a věnuji se limitům, které výzkumné šetření má. Následuje analýza získaných dat a shrnutí praktické části bakalářské práce.

4.1 Hlavní výzkumná otázka

Výzkumná otázka bakalářské práce zní: „V čem nebo jak vnímají členové komunity Cenacolo, kteří touto komunitou prošli, její přínos nebo hlavní pozitiva, jaké byly klíčové uzly pobytu a co jim bylo oporou?“

4.2 Metoda výzkumu¹⁰

Pro tento výzkum jsem si zvolila kvalitativní metodu sběru dat. Pro zjištění dat, která potřebuji k vyhodnocení svého zadání, jsem použila hloubkový rozhovor. Dle Dismana (2006, s. 300) si jsou výzkumník a zkoumaná osoba rovnocennými partnery.

Kvalitativní výzkum podle Strauss a Corbin (1990, s. 10) je každý výzkum, ve kterém se dochází k výsledkům bez statistických procedur a jiných způsobů kvantifikace. Může to být v případě, kdy se výzkum zabývá životy, příběhy, chováním lidí, vzájemnými vztahy nebo fungováním jednotlivých organizací či skupin. Pro kvalitativní výzkum je příznačný význam, který danému tématu přisuzujeme.

Hendl (2005, s. 63) říká, že „cílem je získat popis zvláštností případů, generovat hypotézy a rozvíjet teorie o fenoménech světa. Kvalitativní výzkum je orientován na explodování a probíhá nejčastěji v přirozených podmínkách sociálního prostředí.“

Dle Peshkina (podle Hendl, 1999, s. 46) se určením vědecké otázky a cílů vyjasňuje a formuluje účel výzkumu do určitějšího tvaru, ze kterého lze vyčíst budoucí akce realizované ve výzkumu. Hendl (2005, s. 63) popisuje činnost výzkumníka jako detektivní vyšetřování, kdy výzkumník vyhledává a zpracovává všechny informace vedoucí ke zdárnému objasnění výzkumných otázek.

¹⁰ Vzhledem k druhu zvoleného výzkumu byly některé z částí této podkapitoly použity z mé absolventské práce (Oklešťková, 2016).

V kvalitativním výzkumu není předem daný přesný počet dotazovaných, protože potřeba pozměnit či doplnit otázky, abychom se dozvěděli odpověď na výzkumnou otázku, může nastat kdykoliv v průběhu výzkumu. Dotazování ukončíme v okamžiku, kdy se data začnou opakovat (Disman, 2002, s. 300).

Hendl (2005, s. 52) uvádí výhody a nevýhody kvalitativního výzkumu. Hlavní výhody kvalitativního výzkumu jsou následující: „získává podrobný popis a vhled při zkoumání jedince, skupiny, události či fenoménu. Zkoumá fenomén v jeho přirozeném prostředí. Umožňuje studovat procesy a navrhopvat teorie. Dobře reaguje na místní situace a podmínky. Hledá lokální příčinné souvislosti. Pomáhá při počáteční exploraci fenoménu“. Naopak mezi nevýhody patří zjištění, že: „získaná znalost nemusí být zobecnitelná na populaci a do jiného prostředí. Těžké je provádět kvantitativní predikce. Je obtížnější testovat hypotézy a teorie. Analýza dat i jejich sběr jsou často časově náročné etapy. Výsledky jsou snadněji ovlivněny výzkumníkem a jeho osobními preferencemi.“

4.3 Metoda sběru dat

Pro naplnění cíle výzkumného šetření jsem použila výzkumnou metodu kvalitativního dotazování, jež dle Hendla (2005, s. 164) zahrnuje různé typy rozhovorů, dotazníků, škál a testů, a kterou se výzkumník snaží porozumět zkoumanému fenoménu.

Podle Miovského (2006, s. 73) v metodě kvalitativního dotazování „sám sebe výzkumník využívá jako nástroj k modelování situace. Základním výzkumným postojem není manipulace s lidmi, ale kreativní spoluvytváření výzkumné situace tak, aby byl stále sledován žádoucí cíl, avšak bez nároku na stejný (či předem vymyšlený a připravený) způsob, jak k tomuto cíli dospět. Vzájemná pozice mezi účastníky výzkumu je rovnocenná.“

4.4 Technika sběru dat

Jako konkrétní techniku v metodě kvalitativního dotazování jsem zvolila techniku narativního rozhovoru¹¹. Tato technika je specifická tím, že nedisponuje žádnými standardizovanými otázkami. Úkolem tazatele je „pouze“ držet se základního tématu výzkumu a cílů, a respondenta podněcovat k volnému vyprávění (Hendl, 2005, s. 180) prostřednictvím vhodných otázek, narážek, komentářů apod., aby se ve svém vyprávění co nejvíce dotkl jevu, který tazatele zajímá (Miovský, 2006, s. 158).

¹¹ Techniku narativního rozhovoru označuje Miovský (2006, s. 158) jako zvláštní formu tzv. nestrukturovaného interview.

Podle Miovského (2006, s. 158) je však nutné dát si pozor, aby tazatel svými vstupy respondenta zbytečně nepřerušoval a měl neustále na paměti, že prioritou není nasbírat co nejvíce informací, ale získat co nejvíce autentický materiál. Předpokládá se totiž, že samotný způsob, jakým respondent své vyprávění strukturoval, rozdělil, jednotlivé části načasoval, zdůraznil, či naopak upozadil, je nositelem cenných informací o vypravěči samotném, o jeho životě, vnímání, hodnotách, zkušenostech, emocích atd.

Vlastní rozhovor lze rozdělit na čtyři fáze, které Hendl (2005, s. 180 - 181) pojmenoval jako: stimulace, vyprávění, kladení otázek pro vyjasnění nejasností a zobecňující otázky. Ze všeho nejdříve respondenta stimulujeme: představíme mu své téma, jeho význam. v první fázi rozhovoru je stěžejní vytvoření důvěrné atmosféry. Potom požádáme respondenta vhodnou pobídkou¹², aby začal své vyprávění. Lze se zajímat o celý život respondenta nebo jen o konkrétní úsek, který je pro nás stěžejní. Po ukončení vyprávění, ve třetí části rozhovoru, je prostor pro výzkumníka, aby se pokusil adekvátními otázkami ozřejmit dosud nejasné otázky, slepá místa a vyjasnit rozpory. Ve čtvrté fázi rozhovoru může tazatel respondentovi položit otázky typu *proč* a podnítit ho, aby sám vysvětlil významové struktury, které doposud neodhalil a nevysvětlil.

Jiné fázování narativního rozhovoru nám nabízí Rosenthalová (1995, dle Hendl, 2005, s. 181), která tento typ rozhovoru rozděluje na dvě části: fáze hlavního vyprávění a dotazovací fáze. v první části tazatel dává pobídku respondentovi, aby začal své vyprávění, a respondent vypráví o svém životě. Ve fázi dotazování klade výzkumník vypravěči tzv. internální a externální narativní otázky. Internální otázky se dotýkají toho, o čem bylo vyprávění. Externální otázky se zaměřují na oblasti a témata, která doposud nebyla explicitně pojmenována, ale výzkumníka zajímají¹³.

12 Například výzvou: „*Chtěl bych vás poprosit, abyste mi vyprávěl, co všechno se vám v životě přihodilo. Nejlepší bude, když začnete od dětství a pak mi vyličíte všechno, co se postupně přihodilo až do dnešního dne. Nemusíte pospíchat, pro mne jsou důležité i podrobnosti.*“ (Hendl, 2005, s. 180)

13 Příklady takovýchto otázek, jak je uvádí Hendl (2005, s. 180):

1. Otázky o fázi života: „*Můžete mi říct více o době, kdy jste... (byl ve škole, v zaměstnání, v komunitě, na ulici atd.)?*“ „*Můžete mi vyprávět o době, kdy jste byl v komunitě, prosím od začátku až do konce?*“
2. Otázky o konkrétním tématu: „*Můžete mi vyprávět o vašich rodičích? Od té doby, co si na ně vzpomínáte?*“
3. Otázky specifické, vztahující se k již zmíněné situaci: „*Zmínil jste dříve situaci X (že vás rodiče nechali samotného doma), můžete mi popsat podrobněji, co se stalo?*“
4. Prozkoumávání vyprávění pro vyjasnění argumentace: „*Můžeme se vrátit k situaci, kdy se váš otec k vám choval autoritativně?*“
5. Otázky ke zkušenostem někoho jiného nebo k přenesené znalosti: „*Můžete si vzpomenout na situaci, když někdo mluvil o této události?*“

Výhodou narativního rozhovoru je podle Miovského (2006, s. 158) v první řadě flexibilita. Rozhovor s respondentem můžeme kreativně rozvíjet podle toho, o čem sám dotazovaný bude mluvit. Analýza toho, o čem respondent mluvil a o čem se nezmínil, pak pro nás může být další cennou sumou informací o respondentovi. Flexibilně také můžeme přizpůsobit strategii vedení rozhovoru podle toho, jaký je komunikační styl daného respondenta.

Největší nevýhoda v tomto typu rozhovoru tkívá v obtížném zpracovávání materiálu, který je často nesourodý, odlišuje se technikou kladení otázek, zněním a pořadím otázek, různou délkou a hloubkou výpovědi apod., a klade na výzkumníka větší nároky v procesu analýzy a interpretace dat (Mioviský, 2006, s. 159).

V průběhu hloubkových rozhovorů dochází k propojení výzkumníka a tazatele prostřednictvím rozhovoru. To, jak rozhovor probíhá, závisí na cíli výzkumu, který charakterizuje jeho celý postup (Baum, Gojová, 2014, s. 91). Techniku hloubkových rozhovorů jsem si zvolila na základě daného tématu, pro svoji volnost, kterou dává respondentovi. Téma rozhovoru se dotazovaného niterně dotýká a otevírá etapy života, které ho hluboce zasáhly. Myslím, že možnost vyjádřit své prožitky způsobem, který respondenta nijak neomezuje a dovoluje mu vyzdvihnout to, co vnímá jako podstatné, je dobrým počinem k získání validních dat. K záznamu dat z jednotlivých rozhovorů jsem se souhlasem respondentů použila audio záznamník, abych později mohla tato data analyzovat a popsat výsledek výzkumného procesu.

4.5 Jednotka zkoumání

Jednotkami zkoumání, které jsem si zvolila jako zdroj informací pro svůj výzkum, jsou v tomto případě mladí muži, kteří žili několik let v křesťanské komunitě Cenacolo. Použila jsem nejvíce preferovanou metodu, metodu záměrného výběru s cíleným vyhledáváním respondentů, kteří mají dle Pattona (podle Mioviský, 2006, s. 135) určité vlastnosti a souhlasí se zapojením se do daného výzkumu.

Oslovila jsem pět respondentů pro hloubkové rozhovory s cílem získat žádoucí informace vedoucí k odpovědi na výzkumnou otázku. Abych předešla jakýmkoliv nedorozuměním, dopředu jsem respondenty upozornila, že rozhovory budou anonymní, zaznamenané na diktafon a budu je zpracovávat pro účely výzkumu této bakalářské práce.

4.6 Otázky pro sběr dat

Ze všeho nejdřív jsem respondentovi představila téma své bakalářské práce a důvod, proč s ním chci vést rozhovor. Snažila jsem se působit neformálně, aby se respondent cítil co nejbezpečněji. Povzbuzovala jsem ho ze začátku v tom, že mám nyní čas jen pro něho, že může mluvit o čemkoliv, co sám bude považovat za důležité, že nic není špatně, že pro mě jsou všechny informace o jeho životě a o tom, jak o něm přemýšlí, důležité.

Po tomto krátkém úvodu jsem požádala respondenta, aby začal své vyprávění. Nejprve mě zajímala etapa jeho dětství a dospívání. Pobídla jsem ho výzvou: „Zkus mi prosím povyprávět, jak vzpomínáš na dobu dětství a dospívání.“ Ve všech pěti případech došlo u mladých mužů k rozvoji závislosti právě v těchto období. Poté jsme se věnovali etapě jeho postupně rozvíjející se závislosti. Respondenti o této fázi plynule začali hovořit sami a následně zaměřili svůj hovor na období před vstupem do komunity Cenacola. u některých respondentů jsem se pouze doptala na délku přípravy. Další úsek rozhovoru jsme se věnovali jeho životu v komunitě. V tomto případě byla délka vyprávění jednotlivých respondentů rozličná. Vzhledem k tomu, že jedním z pilířů komunity je modlitba, zajímalo mne, jak tento prvek vnímali, protože ve dvou případech pocházeli respondenti z nevěřící rodiny, a jestli měli problém se společně s ostatními modlit. (Např. „Mě by zajímalo, říkal jsi, že jsi z nevěřící rodiny. Jaké to pro Tebe bylo, že najednou se tam kolem Tebe všichni modlili? Jestli si měl problém to přijmout nebo ne?“). A pokud respondent sám nezačal více hovořit o pobytu v komunitě, pobídla jsem ho například otázkou („Jaké to tam bylo?“). Posledním tématem našeho rozhovoru byla životní etapa po odchodu z komunity doteď. Respondenti často sami vyprávěli o svém nynějším životě po komunitě.

Po ukončení vyprávění jsem se vždy respondentů ptala doplňujícími otázkami na oblasti, které jsem pro naplnění výzkumného cíle považovala za nedostatečně objasněné. Například, když respondent nemluvil o časových nebo prostorových údajích či se nezmínil o stěžejních rodinných souvislostech. Například neřekl, jak dlouho byl na ulici/v komunitě, kde v komunitě pobýval, v jaké zemi apod. Nebo jaké má nyní vztahy se svou původní rodinou. Dva respondenti již založili svoji vlastní rodinu. Pokud jsem z rozhovoru nabyla dojmu, že z respondentova vyprávění nejsem schopna plně porozumět některým stěžejním oblastem jeho života a tím zodpovědět výzkumnou otázku, položila jsem respondentovi několik přímých konkrétních otázek. V některých případech jsem se zeptala právě na ty zlomové události, které v průběhu pobytu mohly být zásadní. Např. („A uvědomuješ si nějaké konkrétní chvíle, když jsi byl v komunitě, kdy Ti něco utkvělo v paměti, že se něco změnilo,

že ses někam posunul?“). Vzhledem k tomu, že zvolená technika hloubkového rozhovoru dává respondentům široké pole působnosti ve svém vyprávění, bylo k získání žádoucích informací zapotřebí jen velmi malé množství doplňujících otázek.

4.7 Průběh výzkumu

V rámci výzkumu jsem celkem absolvovala pět rozhovorů s tzv. exovcemi, tedy mladými muži, kteří žili v komunitě Cenacolo v časovém rozmezí od půl roku do pěti let. Respondenty jsem ve čtyřech případech navštívila v místě jejich bydliště po osobní i telefonické domluvě. V jednom případě jsem uskutečnila rozhovor s respondentem v uzavřené místnosti univerzitní knihovny, ve volném čase, než mu začala přednáška. Délka rozhovorů se pohybovala od 25 - 55 minut. Respondenti byli ve svých vyprávěních velice otevření a vstřícní. Každý z rozhovorů proběhl v přátelské atmosféře a nestalo se, že by se některý z respondentů nechtěl vyjádřit k danému tématu nebo odmítl odpovědět na moji otázku. Mohu-li posoudit, lišila se jejich jednotlivá vyprávění hlavně v souvislosti s délkou života v závislosti, s rozdílným věkem a také životními zkušenostmi respondentů.

4.8 Popis respondentů

V této části představím jednotlivé respondenty tak, abych krátce přiblížila jejich životní cestu, která je dovedla až do komunity Cenacolo. Respondenti žili v komunitních domech v Anglii, ve Francii, v Chorvatsku, v Itálii a na Slovensku v různých časových úsecích. Tři z respondentů jsou slovenské národnosti, jeden je polské a jeden české národnosti. Pro potřebu této práce jsem záměrně použila jiná jména a úryvky rozhovorů prezentuji v českém jazyce, pro lepší ochranu jejich osoby.

Lukáš vstoupil do komunity ve věku 23 a půl let. v komunitě strávil celkem 4 a půl roku a nyní žije již 6 let mimo. Pochází z věřící rodiny, ve které se však víra nepraktikovala až do doby, kdy se začal připravovat na vstup do komunity Cenacolo. Lukáš sám sebe z dětství popsal jako přecitlivělé dítě plné strachů, s odporem ke škole, protože neviděl žádný význam a motivaci k tomu ji navštěvovat. Později se stal obětí šikany – slovní nijak neřešil, ale když došlo na fyzickou šikany, začal ji agresorům vracet a tím si získal „respekt“. Byl si však vědom, že se jedná o falešný postoj spolužáků a více se uzavřel do sebe. Dnes to vnímá tak, že chránil své vnitřní já a tím ho udusil. Stále více cítil vnitřní prázdnotu. Doma v rodině chyběla komunikace a rodiče se věnovali pouze svým povinnostem a zájmům. Jako zásadní se

v životě Lukáše jeví absence opory ze strany otce, kterou velmi postrádal. Ve věku 13-14 let již měl první kontakt s cigaretami, alkoholem a marihuanou. v 16 letech ho rodiče „zabrzdili“ a Lukáš nad sebou získal jakousi kontrolu. Když však později vyzkoušel heroin a zjistil, že dokáže vyplnit jeho prázdnotu – věděl, že s tím už nepřestane. Dramatickým mezníkem bylo pro Lukáše období po roce 1989, které popisuje jako velké rozčarování pro celé společenství, ve kterém se pohyboval. Jeho pohled na svět byl převážně negativní - nechtělo se mu žít, měl i suicidální myšlenky, ale k žádným pokusům si ublížit nedošlo. O komunitě Cenacolo mu řekla paní, již znal z dětství, která své závislé syny již v této komunitě měla. Nejprve to odmítal, ale po pár měsících se rozhodl pro vstup s velkou nadějí, že se jeho život může změnit k lepšímu. Celou přípravu na vstup s ním, tak jako u všech ostatních respondentů absolvovala matka. Sám sebe Lukáš v této životné fázi označil jako chodící mrtvolu.

Pavel vstoupil do komunity ve 26 letech. V komunitě byl celkem dvakrát, pokaždé v jiné zemi. Poprvé zde strávil 3 a půl roku, podruhé 1 a půl roku. Nyní je 2 a půl roku venku. Pochází z věřící rodiny, vztahy v rodině popisuje nejdříve jako dobré, ale pak rodiče začali mít problémy a vůbec se nezajímali, jak Pavel tráví svůj volný čas. Ve 14 letech začal s partou opakovaně vykrádat sklad alkoholu a prodávat ho. Utržené peníze chlapcům umožňovaly aktivity, které je přiváděly do dalších problémů. Cílem této trestné činnosti byla dle Pavlových slov „jakákoliv emoce“. Za pár let se jeho rodiče rozvedli. Pavel žil s matkou a se sestrou a už neměl žádné zábrany, byl nekontrolovatelný, cítil se být svým pánem, jediný muž v domácnosti. Vzhledem k této osobní zkušenosti Pavel velmi zdůrazňoval potřebu kontroly mladých lidí v rozmezí 14 až 20 let, problém nevidí v neshodách v rodině, ale právě v nekontrolovanosti jeho osoby.

Jan vstoupil do komunity v 15 letech. V komunitě strávil 5 let ve třech zemích. Nyní je venku 2 roky. Pochází z nevěřící rodiny, v pěti letech se rodiče rozvedli, bydleli u prarodičů, kteří se po krátkém čase také rozvedli. Jan velmi negativně vnímal střídavý pobyt u rodičů. Když si matka našla nového přítele a začali s ním bydlet, odmítl ho přijmout a cca od 10 let trávil většinu času mimo domov, aby nemusel být s nimi doma. Lhal o svých aktivitách a postupně se dostal k cigaretám, alkoholu a marihuaně. Jeho matka to rozpoznala velice rychle a začala hledat pomoc a tehdy třináctiletého syna přivedla na kolokvia KC, aby viděl, jak může dopadnout. Pro tak mladého chlapce to byl velký šok, být mezi dospělými narkomany. Po čase tam odmítl chodit, ale i když ho matka stále hlídala, našel si cestičky a rychle se vrátil do starých kolejí. Matka opět začala navštěvovat kolokvia a tím mu ukázala směr. V 15 letech přerušil studium gymnázia a vstoupil do komunity Cenacolo. Zásadní

problém Jan vidí v tom, že se u nich doma nemluví o problémech, řešily se jen povrchně a Jan si zvykl věci řešit stejným způsobem.

Martin vstoupil do komunity ve 20 letech. V komunitě žil 4 roky a každý rok strávil v jiné zemi. Odešel zhruba před 1 a půl roku. Z dětství si pamatuje až období kolem deseti let, kdy začal po vzoru otce hrát fotbal. Rodiče se pak začali hádat, otec se stále více uchyloval k alkoholu, v opilosti ráznou matku urážel a doma nebyl klid, otec si pak nic z toho, co se doma odehrálo, nepamatoval. Starší sestra byla již plnoletá a odstěhovala se do Anglie. Martin začal preferovat pobyt venku s kamarády, začal kouřit a pít alkohol. Otcí se společnost těchto chlapců nezamlouvala, ale v Martinových očích už neměl žádný respekt. Aby zapadl, do party začal Martin kouřit marihuanu, kterou pak na střední škole pěstovali a prodávali. Svoji životní inspiraci nacházeli v nekomerční hudbě, navštěvovali technopárty, kde na řadu přišly taneční drogy, extáze a např. pervitin hlavně proto, aby vydržel tančit celou noc. Později užíval grogy i během víkendu. Jeho názory a životní styl byly stále více pokřivené a nezdravé. Po ukončení SŠ se přestěhoval na rok do velkoměsta, ale neměl žádný režim, do práce chodil nepravidelně a nakonec ho vyhodili. Stále spekuloval a vymýšlel, jak pro sebe ze všeho vytěžit co nejvíce, cítil se špatně a neuvědomoval si, kam se propadá. Na radu kamaráda odjel na rok pracovat do Anglie, aby si vydělal peníze - zde už „jen“ kouřil marihuanu. Po návratu z Anglie se vrátil domů k matce. V té době nepracoval a začal trpět utkvělými představami, že ho chce zabít mafie a podobné věci. Matka si všimla jeho zvláštních stavů, a když se jí svěřil, byla sice vystrašená, ale jako řešení mu navrhla vstup do komunity Cenacolo, kterou znala z Medjugorje. Z počátku Martin odmítal, ale když byl pro své stavy hospitalizován v nemocnici, rozhodl se pod tíhou okolností pro vstup komunity.

David vstoupil do komunity ve 24 letech. V komunitě strávil pouze půl roku. Nyní je venku 6 let. David pochází z velké věřící rodiny, byl velmi živé dítě a často něco rozbil, za což pak byl trestán. V letech po roce 1989 přecházel do druhé třídy na církevní školu a to přineslo hodně problémů do vztahů s bývalými spolužáky a s dětmi v okolí, tehdejší prostředí popsal jako nepřátelské. Vzpomíná, že se bál dospět. Nechtěl být dospělý a svoji roli v tom hrála skutečnost, že vždy vypadal starší, než byl a ostatní se k němu chovali jinak než k malému dítěti. V 15 letech se rodiče rozvedli a velké problémy prožívali také prarodiče, kdy „babičce rupli nervy a začala ne dědu taky strašně nadávat“. V rodině byla podkopána mužská autorita, takže Davidovo dospívání bylo chaotické, plné zmatků a omylů. Uvolnění nacházel v hospodě u piva a cigaret, vyzkoušel i marihuanu, ale vadilo mu, že se při tom nemohl kontrolovat. David postupně získal odpor k ženství a tento postoj ho dovedl k závislosti na

pornografii, kde ženy vnímal spíše jako nástroje, než bytosti. Komunitu Cenacolo znal z osobních svědectví lidí, kteří v ní žili, a i když se k víře vrátil, nebyl schopný některé své postoje změnit. Uvědomoval si, že takto svoji víru a hodnoty, které vyznává, pošlapává. Jeho velkou motivací byla touha po pěkné rodině a životě, kterým by mohl o své víře svědčit, proto se rozhodl pro vstup do komunity Cenacolo. Jeho rodina a blízké okolí nerozuměly tomu, proč chce do komunity vstoupit, vždyť dělal i hodně dobrých věcí. Ale David nebyl vnitřně šťastný a proto se rozhodl pro tento krok.

4.9 Limity výzkumu

Vzhledem k náročnosti zpracování dat získaných z hloubkových rozhovorů jsem výzkumné šetření provedla pouze s pěti respondenty, i když jsem měla kontakty na několik dalších exoců. Jsem si vědoma toho, že tento počet je jen nepatrným vzorkem v celkovém počtu mladých mužů, kteří touto komunitou prošli, tudíž nemusel zachytit celou škálu zkoumaných zkušeností a výsledky tak nelze zevšeobecnit na celou zkoumanou populaci. Takto je potřeba k získaným datům i přistupovat. Abych získala co nejvíce autentický materiál, snažila jsem se zbytečně nevstupovat do vyprávění jednotlivých respondentů, která získávala v průběhu svoji osobitou strukturu, a na povrch vyvstávaly různé úseky jejich života, které pro ně měli podstatný význam. Takto jsem získala velmi zajímavé informace o jejich životě před, v průběhu i po komunitě, avšak vzhledem k rozmanitosti množství dat, bylo velmi těžké vybrat ty, které se týkaly výzkumné otázky. Rovněž není možné replikovat výzkum vzhledem k jedinečnosti otázek při každém interview. Odpovědi respondentů mohly být ovlivněny mou přítomností při rozhovoru a také mými osobnostními a komunikačními předpoklady. Také nelze vyloučit vliv mých vlastních postojů při interpretaci odpovědí a vyhodnocování získaných výsledků, které nemusely být vzhledem k mým omezeným a časovým možnostem a znalostem v oblasti výzkumu provedeny v dostatečné hloubce a kvalitě.

5 Analýza a interpretace dat

V rámci zpracování získaných dat, byly nejprve provedeny přepisy všech rozhovorů - tento přepis nazýváme transkripce (Miovský, 2006, s. 205). Analýzu rozhovorů jsem prováděla technikou otevřeného kódování. Tento druh práce s textem mi umožnil rozdělit získaná data na jednotky, kterým jsem přiřazovala kódy, se kterými jsem dále pracovala. Postupně mi v procesu kódování vznikaly větší významové celky, které jsem označovala jako podkategorie. Z těchto kódů a podkategorií jsem v závěru sestavila 4 hlavní kategorie: rodina, víra, přátelství a znovuzrození. (Miovský, 2006, s. 209 - 210)

5.1 Rodina

V rámci této kategorie jsem se věnovala stěžejním momentům, o kterých respondenti ve vztahu k rodině vypovídali, a které pro mne byly relevantní vzhledem k výzkumné otázce. Jsou jimi: kontakt s rodinou, uvědomění si vlastních chyb, pocity viny a prosba za odpuštění a proměna rodinných vztahů.

5.1.1 Kontakt s rodinou

Po celou dobu pobytu v KC mladí muži nesmějí žádným způsobem udržovat kontakt s předchozími známými, přáteli. Je důležité, aby se zcela izolovali od dřívějšího způsobu života. Jedinou výjimku tvoří udržování vztahu s vlastní rodinou. S ní si mohou dopisovat, což bylo pro Martina zvláště důležité: *„Věděl jsem, že v komunitě je to jednoduše dost přísné a co se týká kontaktu, že člověk ukončí kontakt s každým. Nemohly tam být telefony, ne, tam člověk nemá žádný kontakt s nikým, akorát maximálně s rodinou si mohli psát dopisy.“*

S rodinou se pak každý mohl po nějakém čase začít i setkávat. To bylo zcela zásadní pro Jana a Martina.

Jan: *„A potom přišla ta moje mamina na setkání i s mým malým bratrem a to setkání bylo prostě velmi, velmi radostné, i takové hluboké. A nevím, já jsem byl takový strašně rád, že je vidím.“*

Martin: *„Přišla máma na týden, za mnou přišel otec na týden, Lucie sestra byla na dva týdny i s malým. (...) Ale jde o to, že tam byli, že chodili za mnou. Tak určitě nás to spojilo, samozřejmě.“*

Domnívám se, že podpora udržování a budování vzájemným vztahů s rodinnými příslušníky přímo koresponduje s klíčovou charakteristikou komunity, a to, že její snahou není napomoci pouze jednotlivcům v boji se závislostí, ale že usiluje o proměnu celé rodiny,

aby se tak mladý člověk mohl vrátit do co nejvíce fungujících vztahů, které ho budou na cestě k plnohodnotnému životu i po návratu z komunity posilovat.

Stojí za to zmínit se o specifické rodinné situaci Pavla, který jako jediný byl v KC dvakrát. První pobyt v KC trval tři a půl roku, ale vzhledem k tomu, že se vrátil do stejného města se stejnými nástrahami, které tak dobře znal, do půl roku se ocitl „*zase dole*.“ V období mezi tím, než se rozhodl podruhé vstoupit do komunity, se oženil s Lucií a narodil se jim syn. Když oba manželé viděli, že Pavel potřebuje svoji závislost řešit, rozhodli se, že do KC vstoupí oba dva. Každý z nich musel jít do jiné země a tam strávili rok a půl. Domnívám se, že toto rozhodnutí, které Pavel a Lucie učinili, bylo motivováno snahou více porozumět sobě navzájem. Zkušenost pobytu v KC je totiž natolik specifická, že pakliže ji jeden z manželů nezakusí, může se stát tím, co manželé od sebe vzdaluje. To, že KC Lucii (která se nepotýkala se žádnou závislostí) i se synem přijala, svědčí o tom, že podpora rodiny a vzájemných vztahů je pro KC jednou ze stěžejních priorit.

Pavel: „*My jsme se vzali, jak jsem vyšel poprvé z komunity před druhým vstupem. Takže komunita věděla, že Lucie jde do komunity pouze kvůli tomu, aby mě podpořila, aby stejně trpěla jako já a čeká, dělá tak, abychom po komunitě mohli fungovat jako rodina. Za rok a půl jsme se viděli 3x.*“

5.1.2 Uvědomění si vlastních chyb, pocity viny a prosba za odpuštění

Jedním z poznání, které z rozhovorů vyplynulo, je, že nikdo z respondentů za situaci, do které se dostal, neobviňoval svoji původní rodinu. Mladí muži pojmenovávali některé negativní skutečnosti, které na ně měli vliv, jako byl rozvod (Pavel, Jan, David), závislost otce na alkoholu (Jan, Martin), nedostatek komunikace v rodině (Lukáš, Jan, Martin), nezáměr a nedostatek hranic (Pavel, Lukáš), vyhybaní se řešení problémů (Jan), ale nijak své rodiče nesoudili.

Jan a Martin navíc zmiňovali to, že si během procesu sebepoznání uvědomili, že oni sami se k vlastní rodině nechovali správně a v mnohém svým nejbližším ublížili.

Jan: „*Ale co byla věc, že ve vnějším světě jsem se samozřejmě nikdy nezamyslel nějak hlouběji nad celou mojí rodinou, anebo nad sebou, anebo tak. (...) Strašně mě to mrzelo a možná po dlouhé době jsem si tak uvědomil, co byly takové moje priority, a co by měly být mé životní priority, strašně mě to mrzelo, jak jsem selhal a tak nějak jsem si to stále vyčítal.*“

Jan: „*A jednoduše po těch všem chvílích a momentech, co sem nad nimi přemýšlel a sem si říkal, jak sem selhal jako starší bratr a celkově.*“

Martin: „*Čím dál tím víc to svědomí začalo pracovat, začal jsem vidět souvislosti, co jsem udělal zlého, do jaké míry jsem častokrát také já ublížil rodičům, nejvíc té blízké rodině potom.*“

Z rozhovorů nemůžeme posoudit, zda k fázi uvědomění si chyb a potažmo prosbě za odpuštění došlo i u ostatních mladých mužů. Jediný Martin se o momentu, kdy své rodiče požádal o odpuštění, výslovně ve svém vyprávění zmiňuje: „*Takže... no v té době (po půl roce) jsem jim už řekl „promiňte“ za to, za to, za to. To bylo takové první skutečné „promiň“, požádal jsem je za odpuštění. V té době mě spadl takový velký balvan ze srdce, protože od toho období prvních třech měsíců do šesti měsíců, než jsem se poprvé setkal s rodiči, tak jsem se cítil tak zle, tak provinile. Já jsem si uvědomil, že jsem udělal věci, které ublížili rodičům, že jsem je fakt ranil. (...) Už to nebylo jen o tom, že jsem řekl: „Promiňte,“ a to bylo celé, ale že za tím slovíčkem „promiň“ bylo i takové moje v uvozovkách utrpení, že jsem si protrpěl něco kvůli tomu. (...) a proto právě mělo pro mě to slovíčko takovou hodnotu. (...) No tak to byl pro mě takový pěkný bod celé té cesty.*“

5.1.3 Proměna rodinných vztahů

Dopady formace komunity Cenacolo na rodiny byly podle vyprávění respondentů různé. v rámci přípravy (kolokvia) na vstup, se všechny matky mladých mužů začaly modlit za to, aby změnili svůj život. Např. Pavlova maminka se za něj modlila celých 6 let, než svolil se vstupem do komunity.

Sami respondenti (Lukáš, Martin a Jan) hovoří o svých maminkách v souvislosti s tím, že u nich samotných v průběhu spolupráce s komunitou došlo k podstatným vnitřním změnám. U ostatních členů rodiny nejsou podle nich dopady tak viditelné.

Lukáš: „*Mámě se zlepšila ta modlitba, že šla tak hlouběji v tom, otec ten je takový svůj, ten ani tak moc ne, ale přece, i když pomaleji, ale ano, no a ostatní jako vůbec nic. Jsou rádi, že jsem v pořádku.*“

Martin: „*Určitě nás to přivedlo k modlitbě. Určitě více mámu, sestru nějak. Otec je dost imunní vůči té modlitbě. (smích) Statečně odolává. (...) a určitě to přineslo velmi mnoho klidu, hlavně do máminého života. Ona to měla dost těžké v tom období, kdy já jsem bral drogy a tak. Takže určitě pro ni je to velké plus, že může být klidná, že jsem někde a nemusí se o mě bát, že ví, že jsem tu, že prostě pracuji a žiji normálně.*“

Janova maminka se spolu s ním nechala pokřtít. Otec má doposud problémy s alkoholem a jeho kontakty s ním jsou málo četné jako předtím. Několikrát páteční kluby navštívil, ale nemá zájem u sebe něco měnit.

Martin se zmiňuje o tom, že to, že ostatní členové za ním jezdili a spoluprožívali jeho snahu se vymanit ze závislosti, pomohlo to v upevnění rodinných vztahů a vzájemné komunikaci: „*No a pomohlo to určitě té jednotě rodiny. (...) Určitě nás to spojilo. Určitě fakt je to super. No a určitě jsme se my v rodině naučili být takoví otevřenější, povědět si o věcech, které nějak prožíváme. To jsme předtím nedělali vůbec. Málo kdo se svěřil tomu druhému v rodině s tím, co prožívá. Takže teď se snažíme. Třeba teď já jsem tady, oni jsou doma, ale prostě si zavoláme, stále si máme co říct. Cítím, že nás to spojilo.*“

Lukáš svůj vztah s rodinou charakterizuje takto: „*Takže já s rodinou mám vztahy dobré, jako nejsme spolu nějak často, ani se nějak nebavíme, ale nejsou nepokoje.*“

David se v minulém roce oženil a nedávno se mu narodila dcerka. Vztahy se svou původní rodinou má dobré, a potom co se narodila jeho dcerka, se zlepšil i jeho vztah s otcem:

„*On děda, teda tatínek má strašně rád děcka, takže pravidelně volá, jak se daří a tím, jak prostě sem už v té, jakože už víc si ho vážím, že už vím, jaké je to být jako v té pozici být tatka. Že člověk, už to není, jako že kope sám za sebe, ale mám zodpovídat za to děcko, že prostě vydělávat peníze. Prostě ty věci, co on nám dával, sem bral vždycky automaticky, no teďka už se na to dívám trochu jinak. Že to není tak automatické, takže to si myslím, že nás až teďka nejvíc sblížilo to miminko, když se narodilo.*“

5.2 Víra

Tato kategorie vypovídá o významu nalezení nebo znovunalezení víry respondentů tak, jak probíhala a jak ji oni sami vnímali. Komunita Cenacolo je sice křesťanská komunita, ale nikdo zde není nucen se modlitby účastnit. Podle vyprávění respondentů však způsob života a komunikace, vzájemný respekt a úcta k lidství jsou silným příkladem, který postupně ovlivňuje jednotlivé členy komunity. Některé části vyprávění respondentů zahrnovaly několik podkategorií dohromady, ale rozhodla jsem se ukázkou uvést vždy pouze v jedné z nich. Podkategorie, které jsem podle vyprávění zvolila, jsou velmi významné pro zodpovězení výzkumné otázky. Jsou jimi: setkání s Bohem a modlitba.

5.2.1 Setkání s Bohem

Jan pochází z ateistické rodiny. Svou představu o věřících měl velmi zkreslenou. Překvapilo ho, že v KC je to jiné, „*protože ti lidé jednoduše, ne že ti jen říkají „pojďme se pomodlit“, ale vidíš, aj možná ty první dny si uvědomíš, že to co ti říkají, že se modlí, že opravdu žijí. Takže to byl takový dost šok.*“

Setkání s praktikujícími křesťany bylo pro Jana stěžejní na jeho cestě k víře. Postupně sám projevil zájem připojit se k přípravě na křest a biřmování: „*A potom tam nám chodil jeden kněz, a někteří s těch kluků se připravovali na křest a na biřmování. Procházeli jsme od začátku stvoření světa celou biblí, a on nám vysvětloval různé věci, jako kdyby katechet. No a velmi mě to zajímalo, všechno to pro mě byly nové věci, mě to velmi zajímalo.*“ Kněz Janovi postupně zodpovídal jeho otázky. „*A já jsem si uvědomil, že tak jak jsem si byl vždycky suverénně jistý, že jednoduše to není možné, aby tu bylo okolo nás něco víc, tak jednoduše s jeho vysvětleními jsem viděl, že abych mohl v životě nějak normálně fungovat, a abych měl doopravdy takovou svobodu v srdci, a jednoduše pravou radost ze života, tak, tak se musím řídit evangeliem.*“

Jan se nechal pokřtít v KC. A nyní vypráví, že „*stále nějak poznávám Boha, abych pravdu řekl, protože podle mě je to cesta na dlouho.*“

Lukáš vnímal více Boží přítomnost ve svém životě již v období kolokvií, kdy získal pocit, že Bohu není nic nemožné, ale zároveň respektuje jeho svobodné právo se rozhodnout, zda do komunity vstoupit nebo ne: „*fakt to přišlo samo, to přišlo shora nějak, prostě jsem najednou začal mít chuť do života.*“ Později, kdy už žil v komunitě uvádí: „*No a jak jsem ještě věděl, o čem jde, o čem ten život je, jaký má vlastně život skrytý význam, tak to mi stačilo, ale říkám nebylo to vůbec lehké, ano to není. Někomu dal Bůh sebe pocítit tak hlouběji, ale mě to nedal pocítit, mě jen ukázal, že tudy. Cítil jsem tu naději a tak, ale potom už to byly jen šipky, ted' doleva, ted' doprava, ted' tam, ted' tam, ale bez nějakého ted', že by mi dával pokoj vnitřně, nebo tak, to bylo drsné prvních pár roků, až potom to začalo tak přicházet.*“

5.2.2 Modlitba

Modlitba je v komunitě jedním ze tří hlavních pilířů. Prostřednictvím modlitby budujeme svůj vztah s Bohem a posilujeme vazby k sobě navzájem.

Jan vypráví o své zkušenosti s modlitbou a je znát, že jej nejvíce zasáhla modlitba ve společenství vlastní rodiny a rodin ostatních členů, které přijížděli do KC na návštěvu: „*Já jsem měl v komunitě spoustu chvil, kdy jsem fakt dokázal procítit modlitbu a jednoduše to bylo mnohokrát v tu dobu, když jsem byl s rodinou, když přijeli na nějaké setkání. Anebo celkově na tom setkání vidět ty lidi, co byli strašně mimo a ty rodiny rozbité. A potom se to časem dávalo do kupy a bylo to takové, že to vždycky se mnou pohlo, a tak jsem si uvědomil, že wau, že to nemůže být jen tak. Tak tehdy jsem se cítil tak dost blízko Pána Boha.*“

Jan dospěl k poznání, „že čím se člověk méně modlí, tak tím všechno míň, všechno je méně. (...) No ale vždycky jsem se modlil za to v komunitě, abych mohl žít jednoduše živou víru, že ne jenom nějakou takovou kostelovou, ale živou.“

Martin našel vztah k modlitbě, protože v ní hledal a našel útočiště před kritikou od ostatních, která na něho tak často dopadala: „A pak přišly body, kdy toho bylo už fakt hodně, že to co mi oni povídali, že už to bylo neúnosné, prostě párkrát za den mi někdo povídal na rovinu: toto děláš špatně, toto jsi udělal špatně, tady se chováš takto, podívej úplně hrozně. No a potom, když už jsem byl takový zlomený, tak jsem vešel potom do té kaple a pak už z takové té zoufalosti jsem říkal: „Bože, no tak pomoz mi, už to nějak nezvládám.“

Díky této situaci se Martin otevřel tomu, komunikovat s Bohem upřímně: „To byl takový první bod, kdy jsem mohl trochu tak upřímně nějak jsem vnímal tu modlitbu.“

Martin popisoval, že skrze modlitbu „čím dál tím víc to svědomí začalo pracovat, začal jsem vidět souvislosti, co jsem udělal zlého, do jaké míry jsem častokrát také já ublížil rodičům, nejvíc té blízké rodině potom, uvědomil jsem si, že jsem jí nejvíc ublížil, no a tak prostě přes tu modlitbu a také přes tu pravdu, kterou mi furt říkali chlapci, tak to svědomí u mě nějak začalo pracovat čím dál tím víc a potom to bylo, jak je ta cesta, že člověk čím je dál tím víc poznává, uvědomuje si.“

Velmi zajímavé bylo Pavlovo vyprávění týkající se právě modlitby. Na moji otázku, zda se s ostatními modlil už od začátku, odpověděl: „Ano, jsem z věřící rodiny, tak pro to mě nebylo nic nové, nic cizí. Já jsem vždycky, když jsem fetoval, já jsem věřil v Boha a dokonce častokrát jak jsem jel koupit tu drogu, někdy jsem se modlil i celý růženec, protože jsem věděl, že tam rychleji dojedu (...). Pak jsem se modlil, Bože víš o tom, že teď to je úplná katastrofa, pomoz mi, abych se z toho dostal, ale dej mi ještě dnes, abych to sehnal. Ale jinak bych se z toho chtěl dostat, ale ještě ne dnes, ještě ne dnes, ale věděl jsem, že to někdy přijde, já jsem to věděl, že to skončí, protože věřím a modlím se. Já jsem věděl, že to přijde, ale neměl jsem sám na to, té síly a odvahy říct dobře já končím, to by nefungovalo. Končím, ale za 3 hodiny zase začínám.“

David byl od dětství veden k víře, i před pobytem v komunitě chodil do kostela, ale se svým duchovním životem spokojený nebyl. Jak sám říká: „Byl jsem schopný třeba jít na tu mši a pak hnedka potom do hospody a viděl sem, že nejsem úplně šťastný v tom kostele a v té hospodě se jako víc uvolním.“ Trápil ho jeho pokrytecký způsob život, protože uvnitř vnímal, že „člověk když chodí do kostela, tak by měl vydávat nějaké svědectví. (...) a tím, že člověk se

opije a často potom udělá blbosti, za které není moc hrdý, to tu víru docela pošlapává, ty hodnoty.“

V komunitě si David našel k účasti na mši svaté, ke svátostem a modlitbě osobní vztah. Nyní říká, že to, co mu pomáhá na cestě abstinence vytrvat, je především modlitba: *„No... my žijeme z modlitby.“* V Cenacolu se naučil, jak důležité je v modlitbě pravidelnost a disciplína. V životě po odchodu z komunity má zkušenost, že když se přestal modlit, tak *„s tím přišly zase i problémy. Já sem začal tak nějak kouřit, chodit do té hospody. Ale říkal jsem si, že už znova nechci vlastně do toho Cenacola. (...) Tak jsem si fakt musel říct, že nepůjdu spát, dokud se to neodmodlím, třeba ten růženec.(...) Potom jsem se snažil dělat to ráno, abych večer nechodil spát unavený. Tak mě ta disciplína hodně pomohla.“*

V komunitě se David také naučil modlit se způsobem adorace. *„Bývají tam ráno a jednou za týden vlastně ty půlhodinové.“* Tento způsob modlitby mu pomáhá i v životě venku. *„Když jsem nějak moc frustrovaný, chodím vlastně na adorace no. Tam se člověk konečně ztiší, zastaví se, má prostě čas vypadnout z toho běžného života a prostě si popovídat s tím Bohem v klidu, v tichosti.“* Říká, že adorace je nyní taková jeho *„úniková cesta,“* místo, kde ze vztahu s Bohem čerpá sílu do života.

David i Pavel považují za důležité, že si v komunitě vstřípili základy duchovního a náboženského života, které jim teďka „venku“ strukturují život a jsou pro ně posilou na cestě.

Pavel: *„Každou neděli je jasné, že jdeme do kostela, takže máme nějaký pořádek, než jdeme spát, vždycky se společně pomodlíme, musíme si říkat pravdu a takové věci, vím, že to jsou základy.“*

Vedle toho, že se David s manželkou také pravidelně modlí růženec, tak si z Cenacola odnesl potřebu chodit ke svátostem. *„My si o těch věcech povídáme, ale ta zpověď je taková, že se to řekne i té třetí straně. Je tam to odpuštění, je to svátost, takže to nám jako velice pomáhá, abychom se i k sobě chovali jako s větší úctou a s odpuštěním. Snažíme se vlastně hodně chodit na mše, spolu teďka ke zpovědi, že máme tu maličkou, tak jeden hlídá, druhý se jde zpovídat, střídáme se.“*

5.3 Přátelství

Nezištnost v přátelství je důležitý životní postoj, který není samozřejmostí, a mladí muži se v komunitě tomuto postoji učí a na jeho základě se snaží navazovat vztahy. Tím, že jsou zde odbourány veškeré rušivé vlivy vnějšího světa a mladí nemají zhola nic, co by

druhému nabídli kromě sebe samého, jsou taková přátelství velmi cenná a důležitá pro tzv. uzdravení se každého z nich.

5.3.1 Sdílení

To, co přátelské vztahy vytváří a podporuje, je především sdílení. Jednou za týden nebo jednou za dva týdny se realizuje komunitní sdílení, kdy *„každý říká, jak prožil poslední týden dva, a taky říká, co ho oslovilo z toho čtení (úryvek z Bible), spojí to se svým životem, s nějakou situací a po měsíci vždycky i noví řeknou o sobě, jak se tedy cítí v komunitě, v domě. (Lukáš)“*

Lukáš popisuje, že těsně po vstupu do komunity z toho *„byl hotový, zdeptaný, zoufalý, zklamaný, že jaký jsem já zničený zevnitř, že jsem nebyl schopný, mezi patnácti chlapci jsem seděl a nebyl jsem schopný mluvit, měl jsem takovou knedli v hrdle, a prostě paranoie, strach, nějaká hanba, nevím, z čeho, sebevědomí žádné, totální nepokoj, srdce mi málem vyletelo a to jsem měl silnou dermatitidu na tváři, fakt, tehdy jsem se čistil, i játra se čistila.“* To, co Lukáš dodalo větší svobodu, byly právě vztahy, které začal s druhými rozvíjet: *„Takže tím jsem tak překonával ten strach ve mně a tu svobodu, osvobozovalo mě to, učil jsem se nebát různých reakcí někoho jiného a tak.“*

Martin si přátelství v komunitě moc váží, naučil se budovat vztahy, které jsou založeny na vzájemné úctě a respektu, což do té doby naznal. Specifikuje, že to *„není takové přátelství jako venku,“* povrchní nebo *„takový typ přátelství, že by někdo někoho chtěl využít,“* jaké znal doposud. *„Ale v komunitě jsme nic neměli, tam nic nebylo, tak člověk neměl proč být s tím druhým z vypočítavosti – však nic nemě! Tak tam to bylo čistě opravdu o tom, že když měl někdo s druhým dobrý vztah, tak jen kvůli tomu, jaký ten druhý byl, že si jednoduše vyhovovali, že si charakterově sedli.“*

Martin se domnívá, že to, co odlišovalo tento typ přátelství od povrchních vztahů „venku“ byla vzájemná upřímnost: *„To je právě na tom to odlišné, že kámoš tomu druhému řekl: „Podívej, tohle a tohle děláš špatně,“ a pověděl mu to pro jeho dobro. To venku většinou, když někdo někomu poví, že dělá něco špatně, tak ten druhý je na něj našťvaný, což mu to říká.“*

Velkou hodnotu přátelství vidí Martin v tom, že přítel je někdo, *„s kým se opravdu cítí dobře, komu může věřit na sto procent.“* To si uvědomoval hlavně *„v těch těžkých momentech, kdy mu přátelství mnohokrát pomáhalo.“*

Martin poctivě reflektuje, že *„bylo nemožné, abych byl kamarád se všemi. (...) Já myslím, že když nás bylo v domě kolem patnácti, dvaceti, tak když člověk měl dva kamarády,*

skutečné, tak byl rád.“ Ale vnímá, že to nejdůležitější bylo, aby „se všichni respektovali navzájem. (...) Uvědomil jsem si opravdu, že ten respekt je prostě základ. Vždycky, všude dát respekt tomu druhému bez ohledu na to, jaký je, to je jedno. Takže my jsme se všichni v domě respektovali... nebo snažili jsme se o to.“

5.3.2 Pravidlo upřímnosti

Jelikož právě upřímnost ve vztazích je jedním ze základních pravidel v KC, podíváme se na charakter tohoto požadavku blíže.

Lukáš říká, že je podstatné, aby *„když mi někdo přijde říct, že něco dělám špatně anebo tak něco, tak je třeba zůstat ticho, netřeba se k tomu hned vyjadřovat, nechat si to odležet a hotovo. Tak tomu se říkalo, že si dáváme pomoc, pomáhali jsme si tím, že já dělám něco špatně, někdo mi na to ukáže, že to je třeba dělat jinak. A to nemluvím jen o práci, ale o chování, atd.“* Lukáš dále vysvětluje, že i když se to v něm často *„bouřilo jak moře,“* s odstupem času si řekl: *„však nic tak hrozné mi neřekl a dost pravdy na tom bylo.“*

Martin také popisoval, že: *„když jsem tam přišel, tak mi všichni začali říkat pravdu do očí, co si o mně myslí a to byly pořádné facky.“*

Pro Lukáše to, že si navzájem říkali pravdu do očí, znamenalo, že je tu *„někdo, komu na mě trochu záleží“*. Jemu samotnému to bylo často nepříjemné, *„jít za někým, kdo je jak sopka a riskovat to, že mě pošle někam. (...) Prostě sem musel dělat častokrát věci, které byli těžké, ale věděl jsem, že je třeba je dělat, to znamená překonávat se, překonávat se v takovýchto malých věcech a jít za někým i za cenu toho, že mi bude potom házet polena pod nohy za to, že jsem mu chtěl jen tak kamarádsky na něco ukázat.“*

Jiný případ představuje David, který nepřišel do komunity, jako většina mladých lidí, po několikaleté zkušenosti s drogovou závislostí a špatnými návyky chování, a proto k němu nemířilo tolik kritických slov jako k ostatním. Bylo pro něj však zlomové, když byl svědkem toho, když jeden člen komunity káral nově příchozího. Uvědomil si, že tato slova se týkají i jeho samotného: *„Hodně mi pomohlo, když jsme jednou řezali dřevo, vedle jeden kluk nadával druhému klukovi a docela nahlas, takže sem jako člověk rozuměl. Nadával mu, že si furt stěžuje a na všechny furt nadává. To byl vlastně kluk, co byl taky v komunitě teprve tři měsíce. Ať se někdy jako podívá, že ta chyba není jen v těch ostatních okolo, že jako vlastně furt vidí ty problémy v těch druhých, ať se zastaví a podívá se jako na sebe. Že on ty chyby taky má strašně moc, ale že mu tady všichni nenadávají, že ho nevidí jenom v tom špatném světle. To vím, že ve mně zůstalo doted'ka. Pamatuju si, že fakt si nesmím všimnout těch chyb druhých, a furt jenom vidět ty špatné věci, ale zaměřit se na to dobré. A to mě i uklidnilo*

v hodně věcech, že prostě člověk by byl nespokojený, nadával by a stěžoval by si. To mi pomohlo a doteďka z toho čerpám.“

Pro respondenty byla tato zpětná vazba klíčová v procesu sebepoznání. V KC se skutečně, jak říká Vanier (1997, s. 34-35) odhalí hranice člověka, jeho slabosti, strachy i sobectví, nenávisť, závist, zablokovanost, frustrace a další stinné stránky jeho osobnosti ukryté hluboko v nitru.

Martin toto zakusil velmi niterně, když se v KC ocitl bez všeho, co mu doposud v jeho očích dodávalo sebevědomí: *„Když člověk najednou v komunitě nemá peníze, nemá svoje drahé oblečení, protože tam se prostě nebere moc věcí, tam se ani mnohé věci z ulice nemůžou nosit, tak prostě najednou zjistí, jaký je úplně chudák. Prostě předtím jsem si myslel, jaký jsem perfektní a nevím co, pořád jsem měl peníze. Furt jsem si myslel, že jsem lepší než ostatní, že nemusím chodit do práce, na to, abych si vydělal, furt jsem si uměl ty peníze nějak jinak sehnat, jaký jsem šikovný a lepší než ostatní, měl jsem Nike botasky a já nevím co. Tak jsem si myslel, že jsem pán a potom, když jsem přišel bez tohoto všeho do komunity, kde jsem byl jen já, nic jiného jen já, jaký jsem, tak jsem viděl, jak jsem úplně na nic, že jsem úplně hrozný prostě, když tam začali mluvit co se týká mého charakteru, co si myslí, že jaký jsem, že jak se chovám, to všechno jsem jednoduše slyšel poprvé v životě, no, takže to byl pořádný záběr, měl jsem fakt co dělat, abych to nějak překousl.“*

Vanier (1997, s. 34-35) podotýká, že vyrovnat se s takovým poznáním je velmi těžké a někteří lidé nejsou schopni jej přijmout, tyto skutečnosti popírají a snaží se je skrýt nebo ignorovat. Stává se, že komunitu z tohoto důvodu i opustí. U respondentů jsem se s tímto „útěkovým“ jednáním nesetkala. Všichni respondenti si procesem sebepoznávání prošli a z komunity odešli, až po několika letech (kromě Davida, který tam byl jen půl roku), kdy byly přesvědčeni, že na život „venku“ jsou připraveni.

5.3.3 Otec Quirin

Otec¹⁴ Quirin je premonstrátský kněz a svůj volný čas věnuje právě komunitě Cenacolo. Vzhledem k tomu, že o něm hovořili čtyři z pěti respondentů, zdá se mi správné zde uvést, jak je s respondenty propojen. K tomu, abych mohla ve své práci uvést otcovo skutečné jméno, jsem dostala jeho souhlas.

¹⁴ Pojem „otec“ je v katolické církvi používán pro označení duchovního: kněze, jinak patera, faráře, kaplana, biskupa.

S otcem Quirinem jsem se poprvé setkala v roce 2012, kdy z jeho iniciativy byla v Brně zahájena pravidelná modlitební setkání za osoby potýkající se se závislostí a za vznik komunitního domu v České republice, která probíhají vždy poslední sobotu v měsíci v 18.00 hodin v kostele sv. Rodiny na ulici Grohova v Brně. Otec Quirin má s komunitou velmi úzké vztahy. Občas s sebou přiveze na modlitební setkání (Brno, Praha, Zlín) některého z mladých mužů, který v komunitě žil a může zde předat své svědectví. To je velmi cenné pro rodiče, kteří hledají pomoc a naději pro své děti závislé na návykových látkách, a také pro sebe. Takto jsem poznala Martina, Pavla a Lukáše. Otec Quirin pro ně už po mnoho let představuje duchovního pastýře a především přítele, který je na jejich cestě doprovází a pomáhá jim zvládat i těžká období, pokud se dostaví. Jak jsem pochopila, jedná se o přátelství právě toho typu, o kterém respondenti vyprávěli v rámci našich rozhovorů. Je mezičlánkem mezi komunitou a životem venku, a stálou podporou v tom, co se mladí v komunitě naučili. Významné jsou i jeho misijní cesty v rámci komunity Cenacolo do zemí Jižní Ameriky – Brazílie, Peru a Mexiko. V těchto zemích se jedná převážně o komunitní domy pro děti a mládež, včetně malých kojenců.

Když se Pavel podruhé vrátil z komunity, těžce snášel situaci, ve které se ocitla jeho rodina. Lucie, jeho manželka, se po roce a půl rozhodla odejít z komunity a tudíž Pavel odešel také. Tím, že odchod nebyl naplánovaný, neměli kam jít a museli se uchýlit k Pavlově matce. Před vstupem do komunity všechno prodali, takže neměli kam jinam se vrátit. Společné soužití s matkou však nedělalo dobrotu a Pavel se začal uchýlovat k alkoholu, aby snížil napětí, které v sobě měl. Věděl, že to s ním jde z kopce: *„Akorát jsme mluvili s Quirinem a říkal sem mu, že potřebuju vypálit, co nejdál, protože vidím, že ještě měsíc, dva a začnu se sypat. Že už to cítím, že začínám. A to byl jediný 100% lék – daleko od domova. Jen jsme tu dojeli, došel jsem do práce, řekl jsem šéfovi, kdo jsem, co jsem.“* Otec Quirin doporučil Pavlovi pracovní místo v jedné firmě, která ho sice nepřijala, ale dala mu kontakt na další firmu, kde byl i s manželkou přijat a do šesti týdnů se vypracoval na vedoucí pracovní pozici, kterou vykonává do dnes. Je otci Quirinovi velice vděčný, protože jeho život a život celé rodiny se radikálně změnil k lepšímu. Pavel dává komunitě za vinu, že to poprvé doma nezvládl a spadl opět do závislosti. Je přesvědčen, že pokud by mu komunita pomohla najít práci v jiné zemi, tak jak je tomu teď, tak by se to nestalo. *„Ale Quirin není komunita, ale přítel komunity.“*

Podle mých informací komunita někdy někomu při odchodu pomůže sehnat práci, někdy i bydlení, ale určitě to není pravidlo. Záleží na mnoha okolnostech, lidech

i možnostech. Myslím si, že Pavlovi sice nepomohla přímo komunita, ale je potřeba zdůraznit, že Ten, kdo koná ty velké změny v lidských srdcích a duších, je Duch svatý a ne lidé. Proto si trůfám říct, že Ten, který mu pomohl změnit se, najít sílu se opět zvednout v komunitě, mu také prostřednictvím otce Quirina podal pomocnou ruku ve formě nového zaměstnání v nové zemi a v novém městě.

David uvádí, že se s otcem Quirinem pravidelně setkává, ale poznali se až po komunitě. Martin a Lukáš jsou s otcem v kontaktu nejvíce.

5.4 Znovuzrození

Cílem komunity Cenacolo není jen pomoci mladým lidem zbavit se závislosti, ale nabídnout jim novou perspektivu náhledu na svůj život a doprovázet je k poznání a osvojení si pravých hodnot. Tento proces je v komunitě nazýván jako znovuzrození.

Tato poslední kategorie tedy zahrnuje přerod starého člověka v nového. V odborné terminologii bychom proces znovuzrození mohli nahradit pojmem resocializace. V rámci této kategorie se budu věnovat čtyřem důležitým identifikovaným aspektům procesu znovuzrození: izolace od vnějšího světa, kompromisy, změna vnitřních postojů a zvýšení sebeúcty skrze pracovní terapii.

5.4.1 Izolace od vnějšího světa

Pro to, aby mohl být započat proces změny, je důležité, aby byli mladí muži uchráněni veškerého vlivu vnějšího světa, aby se tzv. odřízli od dosavadního způsobu života. Respondenti (Martin, David, Jan, Lukáš) uváděli, že opustit všechno to, co znali, bylo velmi náročné: „*Člověk neví, do čeho jde, neví jednoduše, co ho čeká. Opouští všechno, co má, všechno ostříhne a věděl jsem, že v komunitě je to jednoduše dost přísné.*“ (Martin).

Nejhorší pro ně byla první etapa života v komunitě. Pro každého z nich byla tato doba jinak dlouhá.

David: „*Ty první dva týdny pro mě byly hodně náročné. Asi mě nejvíce tížilo to, že se mi stýskalo po domově. Ale nesl jsem si takový kříž, jako že dlouho neuvidím rodinu.*“

Martin: „*Já jsem šel do komunity s brutální depresí. A první rok mi fakt do smíchu nebylo. Byl to rok, co jsem se nesmál. (...) Ten rok byl fakt hróóznýý. Nejhorší období života. Prostě jako fakt. Fuj. (...)*

Respondenti však zároveň uváděli, že bylo pro ně velmi prospěšné, že byli takto izolováni, zvláště kvůli tomu, že byli uchráněni od zdroje své závislosti.

David, který byl závislý na pornografii, popisuje, že to, že byl v komunitě z dosahu časopisů, internetu, reklam mu radikálně pomohlo se ze závislosti dostat: *„Hodně pomohlo to Cenacolo v tom, že tam nebylo to pokušení, jak je tady. Tady je to vlastně na každé reklamě, každém rohu to pokušení. Takže tam se to vlastně zlomilo, že od té doby s tím problémem nemám.“*

Martin dokonce ocenil, že první rok, který strávil v KC v Anglii, jej před neustálými myšlenkami na odchod z KC chránilo „moře“: *„Bylo štěstí, že jsem byl v Anglii, protože kdybych byl na Slovensku, tak bych tam nevydržel, určitě bych odešel, na sto procent (...). Kdybych byl na Slovensku v komunitě, anebo někde blízko domova, kde to znám, tak bych prostě určitě odešel, nezůstal bych tam.(...) To bylo pro mě na začátku rozhodující.“*

5.4.2 Kompromisy

Kompromisy jsou malé lži a prohřešky, které ubližují především tomu, kdo je jejich propagátorem. Způsob nastavení pravidel v komunitě nutí její členy uvědomovat si nepravost těchto činů a vede je k zodpovědnosti a sebekázni. Zároveň je učí úctě k druhým lidem a respektu vůči nim. Tím, že jsou postupně schopni toto pravidlo naplňovat, sami získávají respekt a úctu ostatních.

Jan vypráví: *„V komunitě tomu říkáme kompromisy, oni jsou to věci, když tě nikdo nevidí a ty jednoduše je děláš všem za zády,“* Jan se postupně naučil upřímnosti a sdílet se s druhými i o těchto svých selháních. Často to byly situace, nad kterými by se člověk *„před komunitou ani nepozastavil.“* V komunitě však *„tě to trápí, protože, protože to svědomí se potom pomaličku probouzí.“*

Lukáš vyprávěl o svých pádech, které prožíval v komunitě. *„Vždycky se o tom mluvilo v komunitě,“* (...), *„taková špinavost, že já dostal chuť na čokoládu, věděl jsem, kde je a měl jsem k ní přístup, tak jsem si jí potají dal nebo snědl něco jiného, když jsem neměl. Jmenovalo se to kompromisy. Kompromisy se zlým.(...) říct to, naučit se být upřímný, (...) koneckonců jsme tam všichni byli na jedné lodi“.*

Tyto pády jsou předmětem společných rozhovorů a jako takové jsou důležité v celém procesu sebepoznávání. Uvědomování si pravdy o sobě samém odkrývá stinné stránky a napomáhá mladým lidem k rozhodnutí zvolit si cestu dobra.

5.4.3 Změna vnitřních postojů

Respondenti popisovali, jak v komunitě objevili znovu motivaci k tomu, *„být dobří.“*

David ve svém vyprávění zmiňoval příběh, který v komunitě vyprávěla jedna řádová sestra a který se ho hluboce dotkl. Byl o její mamince, které za války vtrhli do domu vojáci a zastřelili jejího zetě a ještě jednoho člena rodiny. Pak žádali, aby jim dala mléko. Její maminka jim mléko nejenže dala, ale ještě jim ho ohřála se slovy, „*že ona má taky syna na frontě, a byla by ráda, kdyby měl taky teplé pití.*“ David příběh komentoval slovy: „*Pěkná, taková jako láska, i když někdo udělá zlo, ten člověk se tím nedá nakazit a koná dobro.*“ V komunitě má podle něj „*člověk hodně času tady o těch věcech přemýšlet.*“

Lukáš, který byl zvyklý, že když „*někomu plesknu anebo co, že si vytvořím nějaký respekt, tak jsem vyhrál,*“ našel motivaci k tomu, být dobrý, když si uvědomil, „*kde je ten největší boj: že se vyhrává tak, že se neodpovídá na zlo zlem. Že se prostě nenechám nachytat anebo svěst, stáhnout se, takže jsem si uvědomil, co je to opravdový boj a že ten boj je o moc těžší, ten duchovní než ten fyzický, anebo jakýkoliv jiný.*“

Martin vnímá, že se z něj stal „*takový lidštější, takový humánnější člověk.*“ Popisuje, že se přestal zabývat jen sám sebou a začal si všimnout druhých lidí. Vnímá, že má s druhými lidmi soucit, což je emoce, kterou do té doby neznal: „*Tím, že jsem si něčím prošel a cítil jsem se fakt na hovno, tak teď, když je na tom někdo podobně, třeba i z jiných příčin, ale vím, že se trápí, tak s ním soucítím, není mi to jedno, ukradené jako předtím. To srdce se v té komunitě tak obměkčilo. Ty city, emoce vůči druhým jsou takové milosrdnější než předtím.*“

Lukáš změnu sebe samého popisoval hlavně v tom, že našel nový pohled na to, co to znamená být opravdově vnitřně svobodný. Po vstupu do komunity říká: „*Najednou jsem viděl, jaký jsem nesvobodný, co to znamená mít pravou svobodu. Svobodný znamená být do té míry, abych neomezoval někoho jiného tou svobodou, takže to neznámá, že když jsem svobodný, tak si udělám cokoli i na úkor druhého, že mu to může ublížit, nebo cokoli, zle ho ovlivnit. Ale fakt, že být svobodný, postavit se před lidi a říct o sebe něco a nestydět se za to a nemít všelijaké výčitky, myslím paranoie, teď co si o mě bude kdo myslet, zda mě budou mít za blázna anebo ne, že to je jako být svobodný. Já jsem do té doby nechápal ten pravý význam slova svoboda, nechápal jsem to opravdu.*“

5.4.4 Zvýšení sebeúcty skrze pracovní terapii

David a Pavel mluvili o tom, že díky komunitě se měli po odchodu z ní chuť a odvalu pustit do nových věcí. Díky tomu, že v komunitě každý dostal náročný pracovní úkol a s ním i plnou zodpovědnost a důvěru, že to zvládne, pozvolna rostla i jejich sebeúcta.

Pavel: „(...) člověk dostal úkol, má to udělat, tak jde a dělá to, nikoho nezajímá, zda z toho má strach, zda to udělá dobře, nebo špatně, nikoho to nezajímá, má to udělat a bude to dobře a tak to je.“

Lukáš: „(...) vždycky bylo co dělat, každý má něco přidělené, někdo je v zahradě, někdo dělá něco v domě, něco opravuje, zvířata jsou v každém domě nějaká.“

I když někteří jako Jan ze začátku měli s plněním povinností problém, nyní zpětně reflektují, že to pro ně mělo zásadní význam: „Já jsem byl nezodpovědný, neuměl jsem pracovat a tam dostaneš hodně zodpovědnosti, třeba stáj anebo kuchyni a takové věci. Tak to byla dost síla. Dost sem měl problém se vším možným. Stále se mi něco kazilo, stále jsem něco dělal špatně, nebo špatně uvařil nebo v té stáji. Ale mě to formovalo, začalo mě to celé formovat.“

Pavel říká, že mu „určitě komunita pomohla, že nemám žádných omezení, takových hranic, že takové práce se bojím, tamto bych nešel dělat.“ Pavel si váží toho, že tímto způsobem „komunita velmi dobře připraví člověka na to, aby se nebál zkusit nové věci, nové výzvy, řekněme v novém kolektivu, nová práce na nové funkci.“

David začal znovu studovat, protože ho „kluci podporovali, že to vzdělání je dobrá věc.“ Povzbuzován druhými si začal uvědomovat, jak sám říká, že: „teda ty dary fakt jako mám, že nemám třeba dobrou paměť, ale že to myšlení a přemýšlení a v těch jazycích mi to taky docela jde.“ Díky zkušenosti v komunitě mu stouplо sebevědomí i úcta k sobě samému. Po předchozím nedokončeném studiu na vysoké škole se David po odchodu z komunity rozhodl studovat pedagogiku pro druhý stupeň (aprobaci angličtina, zeměpis). Je si vědom, že nyní má „nějaké morální hodnoty“ a žije docela jiný život, „který se dá předat mladým lidem, aby prostě nedělali stejné chyby.“ Sám vnímá, že by pro studenty mohl být jako dobrý „mužský vzor.“

5.5 Shrnutí

V této finální části bych ráda prezentovala výsledky výzkumu, který jsem mezi členy komunity Cenacolo provedla, a který mi umožnil nahlédnout do způsobu, jakým členové o životě v komunitě přemýšlí, a zodpovědět tím hlavní výzkumnou otázku, která zní:

„V čem nebo jak vnímají členové komunity Cenacolo, kteří touto komunitou prošli, její přínos nebo hlavní pozitiva, jaké byly klíčové uzly pobytu a co jim bylo oporou?“

Členové komunity Cenacolo vnímají její **hlavní pozitiva** v mnoha směrech. Zásadní pro respondenty bylo, že jim život v komunitě pomohl pozvednout se z osobní krize, ve které se nacházeli. Svoji sebestřednost se postupně učili nahrazovat upřímným zájmem o ostatní členy komunity a nabývali tak zkušenosti v otevřené komunikaci, řešení konfliktů konstruktivním způsobem a přijímání kritiky, což pro ně představovalo osvojení si dovedností, které do té doby vůbec neznali. Uvědomění si svých vlastních chyb změnilo mladým mužům pohled na druhé lidi a stali se vůči ostatním méně kritičtí.

Život v této komunitě je veden příkladem víry na základě křesťanských hodnot, jako je láska k bližnímu, úcta k životu, pravda, respekt k člověku a lidské důstojnosti. Mladí muži během pobytu v komunitě sami začali jednotlivé hodnoty objevovat a přijímat jako cestu, po které sami chtějí jít. Z toho jednoznačně vyplývá, že trpké životy respondentů prošly dramatickou proměnou k životu v radosti ze vztahů a Boží blízkosti, z prázdnoty nitra k jeho naplnění. Podstatná je také vysoká morálka, která se pro respondenty stala přirozenou součástí života. Pro respondenty bylo také přínosné, že se v komunitě naučili se ze svých pádů „stavět na nohy“, nevzdávat se, přijmou situaci, jaká je, a jít dál. To souvisí také s pracovními návyky, protože respondenti často dostávali velice náročné úkoly a bylo potřeba se k nim postavit čelem a pokusit se daný úkol splnit. Komunita Cenacolo je ale také místem plným radostného tvoření. Respondenti se zde naučili mnoho nových činností, jak pracovních, tak tvůrčích, pořádali hudební recitály a další aktivity, prostřednictvím kterých předávali radostnou zvěst. Všechna tato pozitiva jsou velice důležitá a přínosná pro život mimo komunitu.

Klíčové uzly pobytu představují pro respondenty určité zlomy, ke kterým v průběhu života v komunitě došlo. Důležitým momentem pobytu pro každého z nich představovalo uvědomění si vlastního selhání ve vztahu k sobě a k vlastní rodině. Poté, co dokázali uznat svoji chybu a požádat rodiče o odpuštění, zbavili se velké tíhy, která pro ně byla velmi svazující. V mnoha rodinách smíření poskytlo prostor pro obnovení vztahů a posílení vzájemné komunikace. Pro některé respondenty představovala další klíčovou situací společná modlitba s rodinou při setkáních, která se konala dvakrát do roka. Hluboké prožitky této modlitby korespondovaly se skutečností, že bylo zcela zřejmé, jak se i rodiny ostatních členů uzdravují a vztahy upravují.

Pro všechny respondenty se jeví zásadním pravidlo „řikat druhému pravdu.“ Nepříjemná pravda z úst ostatních postupně překonávala pýchu a obelhávání sebe sama. To

vedlo k uvědomění si celé škály osobnostních rysů, se kterými pak respondenti mohli pracovat v rámci sdílení se s ostatními.

Významné byly rovněž jednotlivé životní příběhy mladých lidí v komunitě, které mnohdy hluboce zasáhly ostatní členy. Pro někoho se stal zlomem například smutný příběh z války, jehož stěžejní téma bylo neoplácet zlo zlem a konat dobro. To úzce souvisí s postupným návykem dělat poctivě vše, co bylo potřeba dělat. Je očividné, jaké si osvojování těchto postojů během pobytu nese ovoce i v dalším životě: respondenti, kteří se o takovýto postoj snaží i „venku“, jsou schopni lépe rozlišovat, co je dobré, co je zlé, a jsou schopni snadněji se rozhodovat pro dobro.

Nesmíme zapomenout ani na křest a biřmování, které jsou vyústěním vnitřní touhy spojit se s Kristem a čerpat z nekonečné studnice Jeho darů. Spojení s Kristem dává člověku poznat svobodu, která nemá hranic, zároveň však určuje přesné mantinely ve vztahu k druhým lidem.

Po celou dobu bylo respondentům **oporou** vědomí, že na své problémy nejsou sami. Pomáhalo jim, že se mohli s ostatními o svých problémech otevřeně sdílet a už nemuseli nic skrývat. Velkou oporou byla respondentům přátelství, která navázali v průběhu pobytu, jež byla založena pouze na vnitřních kvalitách člověka. Důležitým byl pro respondenta vždy jeho průvodce, který uváděl nově příchozího do života komunity a pomáhal mu zvládat těžká období spojená jak s následky odvykání si na drogu, tak v ostatních oblastech.

Pokud byl některý z respondentů v komunitním domě na Slovensku, byl mu duchovní i lidskou oporou otec Quirin, který mladé v tomto domě často navštěvoval a aktivně se s respondenty účastnil potřebných činností a i jiných pro ně významných událostí.

Všichni respondenti se shodli na tom, že první měsíce až jeden rok byly nejtěžší a nejnáročnější z celého pobytu v komunitě, přesto na toto období vzpomínají s vděčností a pokorou, protože vědí, jak důležité bylo otevřít se jak celému společenství komunity, tak Bohu, který mohl v jejich životě v plné míře začít konat „zázrak“ formace srdce. Aby tato formace mohla zdárně probíhat, bylo zapotřebí se Bohu odevzdat a nechat se vést. Za tímto účelem jsou pro všechny, kdo chtějí, připraveny nástroje, které tento proces mají za cíl podpořit. Pro pokřtěné jsou to především svatá zpověď, svaté přijímání, adorace a modlitba. Pro nepokřtěné se jedná především o adoraci a modlitbu. Společnou modlitbou svatého růžence je v komunitě prodchnuto ráno, poledne i večer. Tímto způsobem si respondenti v komunitě každý den připomínali celý život Ježíše Krista a prožívali ho spolu s ním. Tyto prostředky duchovního života pro ně představovali oporu na cestě k životu v plnosti.

Můžeme říct, že hlavní pilíře komunity – modlitba, práce a přátelství jsou vlastně zároveň hlavními pozitivy, klíčovými uzly pobytu a rovněž oporou jejím členům, kteří žili na okraji společnosti, a většinou pro ni nebyli žádným přínosem. Až v komunitě se stali součástí lidského společenství, které jim skrze modlitbu, přátelství a práci umožnilo uvědomit si nezcizitelnou hodnotu sebe samého, osobní selhání i jedinečné kvality. Vnímali, že takoví, jací jsou, jsou členy komunity přijímáni, a to jim dodávalo motivaci a chuť vstupovat do vztahů a tím komunitu budovat.

Myslím si, že se mi tímto shrnutím podařilo výzkumnou otázku zodpovědět. Je nicméně třeba dodat, že vzhledem k množství získaného materiálu, které mi umožnily hloubkové rozhovory, bych mohla v selekci dalších pozitivních vlivů na respondenty ještě pokračovat. Je patrné, že způsob a také výsledky toho, jak komunita Cenacolo pracuje s osobami hledajícími a závislými jsou velmi významné a potřebné pro naši společnost. Lze říci, že tím, jak je poslání a způsob práce s mladými lidmi koncipován, komunita Cenacolo vyplňuje jednu z mezer, která se na poli sociální práce s touto cílovou skupinou nachází.

ZÁVĚR

V této bakalářské práci jsem se snažila přestavit křesťanskou komunitu „Cenacolo“ a prostřednictvím kvalitativního výzkumu zjistit, jaký měla vliv na mladé závislé muže, kteří zde určitou dobu žili a v současnosti již žijí svým vlastním životem mimo tuto komunitu.

V první části práce jsem teoreticky vymezila pojmy, jako je závislost a její destruktivní vliv na mnohé oblasti života jednotlivce, včetně jeho rodiny, a charakterizovala koncept sociálního vyloučení, kterým je člověk potýkající se se závislostí často ohrožen. V další kapitole jsem se věnovala pojmu komunita, který nám odhaluje mimo jiné také význam potřeby vzájemné pospolitosti a sounáležitosti mezi lidmi. Vysvětlila jsem, co je terapeutická komunita, svépomocné skupiny a křesťanská komunita, s cílem lépe porozumět tomu, z jakých teoretických východisek se vyprofilovala komunita Cenacolo, kterou jsem dále podrobněji představila ve třetí kapitole této práce.

Prostřednictvím techniky hloubkových (narativních) rozhovorů jsem získala velké množství materiálu, z něhož jsem identifikovala jednotlivé kategorie, pomocí kterých jsem odvodila potřebné informace k zodpovězení výzkumné otázky.

Když bychom shrnuli výsledky výzkumného šetření, můžeme říci, že mezi hlavní pozitiva řadí respondenti především to, že se díky pobytu v komunitě mohli pozvednout z osobní krize, kterou vyvolala dlouhodobá závislost a která se dotýkala jejich života ve všech dimenzích (fyzické, psychologické, sociální i spirituální). Tím, že v komunitě měli mnoho času o svém životě přemýšlet, odstartoval se u nich proces sebereflexe a poznávání sebe sama, který, byť byl pro ně velmi náročný, přinesl mnoho plodů. Nejvýraznějším se zdá být přiznání si pravdy o sobě samém a uvědomění si vlastních chyb a selhání. Jako jeden z důležitých klíčových uzlů pobytu se pro respondenty stalo uvědomění si toho, že svým dosavadním způsobem života neubližovali jenom sami sobě, ale také své rodině. Potom, co požádali rodiče a další členy o odpuštění, se zbavili těžkého břemene a pro jejich život to znamenalo výrazný krok na cestě k větší vnitřní svobodě.

Zároveň tím, že v komunitě zakusili přijetí i se svými chybami, se „neutopili“ v zoufalství ze sebe samých, ale naopak byli schopni lépe a pravdivěji přijímat sami sebe i druhé lidi. Otevřeli se vztahům, což byl krok, který je „osvobodil“ z vězení egoismu a sebestřednosti. Učili se vycházet sami ze sebe, otevřeně komunikovat i přijímat kritiku od druhých. Právě situace, když se skrze otevřenou kritiku druhých setkali se syrovou pravdou o sobě samých a o svém jednání, respondenti vnímali jako velmi klíčové a zároveň užitečné momenty celého pobytu.

To, že se naučili navazovat s druhými vztahy, je disponovalo pro vytváření přátelských vztahů s ostatními členy komunity. Tyto vztahy se pak zároveň pro respondenty staly tou největší oporou. Vědomí, že mají kolem sebe někoho (ať už to byl duchovní otec nebo starší člen komunity), komu se mohou se svými problémy svěřit a kdo je přijímá s úctou a pochopením, pro ně představovalo zvláště v těžkých chvílích výraznou oporu.

Velký přínos pro ně znamenalo také (znovu)objevení morálních hodnot a také nalezení osobní roviny vztahu s Bohem, zvláště skrze modlitbu, ze které od Boha přijímali sílu na cestě k plnohodnotnému životu vytrvat, a která se jim stala nedocenitelnou oporou. Kromě soukromé a společné modlitby byly respondentům oporou také další prostředky duchovního života, jako je svatá zpověď nebo svaté přijímání. Pro některé z nich právě přijetí křesťanských svátostí představovalo klíčové okamžiky jejich života.

Pro všechny dotazované byl pobyt v komunitě Cenacolo zlomovým obdobím, a to i když tato zkušenost byla velmi tvrdá a těžká, a jak jsem z rozhovorů pochopila, nikdo z respondentů už nemá sebemenší zájem se do komunity opět vrátit – pokud by ji nenavštívili jako hosté nebo přátelé komunity - a prožít vše znovu. Také jsem zjistila, že ne všichni respondenti zůstali v kontaktu s komunitou nebo jejími dalšími členy. Domnívám se, že tím, že se stěhují na nová místa, kde nikoho neznají, je velice žádoucí, aby jim byla nabízena podpora jak kupříkladu ze strany farností, tak i sociálních pracovníků, např. v poskytování informací o svépomocných skupinách apod.

Také jsem si během procesu tvoření této práce uvědomila, že i přes veškerá pozitiva, která komunita Cenacolo má, jsem se na ni dívala skrze růžové brýle a nevnímala jsem ji jako místo, kde se denně odehrává tvrdý boj o lepší život jednotlivců i celého společenství.

Záměrem celé této práce bylo přiblížit křesťanskou komunitu Cenacolo sféře sociální práce. Domnívám se, že může posloužit jako dostatečná suma informací pro sociální pracovníky, které tato tematika zajímá. Troufám si také říci, že mladí muži, kteří prošli komunitou Cenacolo se po té, co se po několika letech vrací do rodné, někteří do nové země, s touhou začít nový život, díky své autentické zkušenosti mohou stát vhodnými potenciaálními kandidáty pro sociální práci a její služby, které pomáhají lidem v procesu znovu začlenění se do společnosti.

Zpracovávání této práce bylo pro mne osobně velmi zajímavé, přínosné a inspirující v mnoha oblastech, především ve vztahu k mé rodině. Přimělo mne hlouběji se zamyslet nad tím, jakým způsobem komunikuji se svým synem, a také sama nad sebou.

Zdroje

Použitá literatura

1. Barbarič, S. (1999). *Perly raněného srdce*. Praha: Verité.
2. Comunita Cenacolo, (2011a). *Znovurodiaca sa nádej*. Associazione San Lorenzo.
3. Comunita Cenacolo, (2011b). *Záblesky svetla. Ze srdce matky Elvíry*. Associazione San Lorenzo.
4. Disman, M. (2002). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha: Regleta.
5. Gulová, L. (2011). *Sociální práce pro pedagogické obory*. Praha: Grada.
6. Hartl, P. (1997). *Komunita občanská a komunita terapeutická*. Praha: SLON.
7. Hendl, J. (2005). *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
8. Hendl, J. (1999). *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum.
9. Jan Pavel II. (2000). *Novo millennio ineunte: apoštolský list papeže Jana Pavla II. na závěr jubilejního roku 2000*. Praha: Sekretariát České biskupské konference.
10. Kalina, K. a kolektiv. (2003). *Drogy a drogové závislosti I. Mezioborový přístup*. Praha: Úřad vlády České republiky.
11. *Katechismus katolické církve*. 1995. Praha: Zvon.
12. Kliment, P. (2007). *Rodinný systém se závislým na alkoholu. Sociální práce/Sociální práce, č. 3, s. 61-68.*
13. Chlopcy ze Wspólnoty Cenacolo (nedatováno). *Matka Elvira - Wspólnota Cenacolo*. Stowarzyszenie „San Lorenzo“.
14. Kratochvíl, S. (2006). *Základy psychoterapie*. Praha: Portál.
15. Matoušek, O. (2008). *Slovník sociální práce*. Praha: Portál.
16. Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada.
17. Oklešťková, B. (2016). *Využití modelů komunitní práce se seniory v terénních službách (absolventská práce)*. Olomouc: Caritas VOŠ Sociální.
18. Petrozzi, R., A. (2014). *Objímat vyhaslá srdce: Příběh komunity Cenacolo/Matka Elvíra*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
19. Pokorný, V., Teclová, J., Tomko, A. (2003). *Prevence sociálně patologických jevů*, Brno: Ústav psychologického poradenství a diagnostiky r.s.
20. Royce, J. E. And Scratchley, D. (1996). *Alcoholism and Other Drug Problems*. USA: The Free Press.

21. Sekanina, M. (2011). *Využití terapeutických prvků komunity Cenacolo při léčbě závislosti* (diplomová práce). Olomouc: Univerzita Palackého.
22. Strauss, Corbin, (1990). *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: nakladatelství Albert a Sdružení Podané ruce.
23. Vanier, J. (1997). *Rodí se nová naděje*. Praha: Zvon.
24. *YOUCAT: Katechismus katolické církve pro mladé*. (2011). Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.

Prameny

Zákon o sociálních službách. Zákon č. 108/2006 Sb.

Elektronické zdroje

1. Vít, B. (2006). Historie Anonymních alkoholiků (AA) v České republice [on-line]. Dostupné 31. 10. 2016 z: <http://www.anonymnialkoholici.cz/o-nas/historie-aa-cr.pdf>
2. Clark, S. B. (2009): Budování křesťanských komunit [on-line]. Dostupné 16. 10. 2016 z: <https://sleepy.signaly.cz/0901/stephen-b-clark-budovani>
3. Gabal Analysis & Consulting (2006): Analýza sociálně vyloučených romských lokalit a absorpční kapacity subjektů působících v této oblasti [on-line]. Dostupné 31. 10. 2016 z: http://www.gac.cz/userfiles/File/nase_prace_vystupy/GAC_M_APA_analyza_SVL_aAK_CJ.pdf
4. Komunita Cenacolo (nedatováno): Projektový záměr [on-line]. Dostupné 20. 10. 2016 z: http://www.cenacolo.sk/index.php?option=com_content&task=view&id=17&Itemid=52
5. Kotýnková, M. (2000): Rozsah a průběh sociálního vyloučení v české společnosti [on-line]. Dostupné 31. 10. 2016 z: <http://socestudia.fss.muni.cz/dokumenty/080404095459.pdf>
6. Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti: Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014 [on-line]. Dostupné 1. 11. 2016 z: http://www.drogy-info.cz/data/obj_files/23496/700/VZ_drogy_2014_fin03_v160202.pdf
7. Preslová, I. (2012): O závislosti [on-line]. Dostupné 22. 10. 2016 z: <http://www.sancedetem.cz/cs/hledam-pomoc/rodina-v-problemove-situaci/rodice-jsou-zavisli/o-zavislosti.shtml>

Přílohy

1. Rodina v průběhu kolokvií musí od svého syna/dcery nekompromisně, radikálně vyžadovat dodržování těchto pravidel:

Dotyčný jedinec musí přestat brát drogu, kouřit či pít alkohol.

Musí se pravidelně účastnit sobotních kolokvií.

Musí přerušit veškeré kontakty se světem – opustit práci, školu ... Závislí musí být izolovaní; pokud tomu tak není, vede to k bludnému kruhu, který nemá konce.

Nesmí vycházet z domova – závislého zamknout, neuvádět jej do pokušení!

Musí se vzdát mobilu.

Nesmí mít přístup na internet.

Nesmí mít u sebe žádné peníze.

Nesmí mít u sebe občanský průkaz, řidičský průkaz ani pas.

Nesmí řídit auto, a to ani na kolokvia.

Podle pokynů lékaře přestat brát veškeré léky – antabus, cymbalta, antidepressiva apod.

2. Společná modlitba za vznik Komunity Cenacolo v České republice

Brno - vždy poslední sobotu v měsíci v 18.00 hod, kostel sv. Rodiny, Grohova ul.

Zlín - pondělí v 17.55 hod., (kromě prvního pondělí v měsíci, kdy je adorace), farní kostel sv. Filipa a Jakuba.

Praha – společná setkání jsou vždy dopředu avizována na webových stránkách.

Anotace:

Bakalářská práce se věnuje křesťanské komunitě Cenacolo, která nabízí mladým lidem pomoc na cestě ze závislosti do plnohodnotného života. Cílem kvalitativního výzkumného šetření bylo lépe porozumět tomu, v čem nebo jak vnímají členové komunity Cenacolo, kteří touto komunitou prošli, její přínos nebo hlavní pozitiva, jaké byly klíčové uzly pobytu a co jim bylo oporou. Výsledky výzkumu realizovaného prostřednictvím narativních rozhovorů s bývalými členy komunity představují jedinečný hloubkový vhled do toho, jak oni sami zkušenosti pobytu v komunitě Cenacolo rozumí a jaký význam pro ně měla v různých dimenzích jejich života.

Abstract:

Bachelor thesis deals with the Christian community Cenacolo, which offers young people advice on a journey from addiction to full value life. The aim of the qualitative research was to better understand how the members of community Cenacolo, who have gone through this community, perceive its contribution or major positives, what were the key moments of their residence and what was their biggest support. Result of this research conducted through narrative interviews with former members of the community are unique in-depth insight into, how they themselves understand the experience of staying in the community Cenacolo and which meaning have been given them for various dimensions of their lives.